

1980/81:18

Torsdagen den 6 november

Kl. 15.00

Förhandlingarna leddes till en början av tredje vice talmannen.

1 § Upplästes följande inkomna skrivelse:

Till riksdagen

Med anledning av ändrade arbetsuppgifter avsäger jag mig uppdraget som ledamot av Sveriges riksdag fr. o. m. den 10 november 1980.

Stockholm den 6 november 1980

Elvy Olsson

Denna avsägelse godkändes av kammaren.

2 § Svar på fråga 1980/81:39 om utvärdering av viss försöksverksamhet inom grundskolan

Anf. 1 Statsrådet BRITT MOGÅRD:

Herr talman! Karl-Erik Svartberg har frågat mig när kommittén rörande samverkan mellan förskola och skola kan beräknas starta sitt arbete.

Förslag till direktiv för en kommitté med uppgift att belysa frågor rörande samverkan mellan förskola och skola är överlämnat till statens förhandlingsråd för MBL-förhandlingar med löntagarorganisationerna. Jag räknar med att regeringen inom den närmaste tiden skall fastställa direktiven samt bemyndiga mig att tillkalla kommittén. Kommittén bör kunna påbörja sitt arbete före årsskiftet.

Anf. 2 KARL-ERIK SVARTBERG (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka skolministern för svaret.

Jag är uppriktigt glad över det besked som jag har fått. Och jag förstår att skolministern också är glad över att kunna ge detta besked. Jag vet nämligen att det har varit en dragkamp om denna kommitté och denna utredning.

Det är ju det dubbla huvudmannaskapet för förskola och skola som är det

*Om de graderade
betygen i lärarut-
bildningen*

stora problemet. De pedagogiska problemen löses – som en rektor på Öckerö sade – på gräsrotsnivå. Men jag gissar att vi nog får acceptera och framöver leva med detta dubbla huvudmannaskap – det är väl inte så enkelt att klara ut detta problem. Men det är då desto viktigare att vi får till stånd riktlinjer för ett samarbete och en utvärdering av de försök som pågår.

I dagsläget är det svårt att jobba fram bra samarbetsformer. De som försöker menar att det reses onödiga hinder. Ändå märker alla som är med om försöksverksamheten på detta område tydliga resultat som pekar på att det är fråga om försök för barnens bästa. Och då upplever de naturligtvis alla de hinder som i dag finns för denna verksamhet som en aning byråkratis-ka.

För barnens skull är det nödvändigt att man drar åt ett håll. Därför är jag mycket glad över det svar som jag i dag har fått, och jag ber än en gång att få tacka för detta. Jag hoppas naturligtvis att denna kommitté, när den nu påbörjar sitt arbete före jul, också jobbar så, att det blir ett snabbt och bra resultat.

3 § Svar på fråga 1980/81:47 om de graderade betygen i lärarutbildningen

Anf. 3 Statsrådet BRITT MOGÅRD:

Herr talman! Margot Wallström har frågat mig om, och i så fall på vilket sätt, jag tagit intryck av den "massiva opinionen mot graderade betyg i lärarutbildningen".

Jag avstår här från att närmare diskutera vad som menas med en "massiv opinion", men vill ändå redovisa att mitt intryck av opinionen kanske inte är fullt så entydigt som Margot Wallströms. Betygsättningen i lärarutbildningen är inte något som enbart berör dem som genomgår utbildningen. Eftersom betygen i lärarutbildningen f. n. är av stor betydelse vid tjänstetillsättningar, finns det givetvis ett arbetsgivarintresse i frågan. Av samma skäl bör frågan vara av intresse för dem som redan fått betyg i en lärarutbildning.

Det finns enligt min mening ingen anledning att närmare gå in på frågans tidigare hantering – den har vid olika tillfällen redovisats här i kammaren.

Inom regeringskansliet bereds f. n. förslagen från skoladministrativa kommittén (SAK) om en förenklad skoladministration; bl. a. behandlas förfarandet vid tillsättning av lärartjänster. Betygen i lärarutbildningen är nu ett urvalsinstrument vid tillsättning av lärartjänster. Såväl betygssystemet som – detaljerat – tillvägagångssätt och befordringsgrunder vid tillsättandet av lärartjänsterna regleras av staten. Eftersom tillsättningsförfarandet nu övervägs är det enligt min mening naturligt och nödvändigt att betygsfrågan vägs in i detta sammanhang.

En samlad bedömning av tillsättnings- och betygsfrågorna pågår alltså. Jag ämnar i början av våren 1981 föreslå regeringen att förelägga riksdagen en proposition på grundval av SAK:s förslag.

Anf. 4 MARGOT WALLSTRÖM (s):

Herr talman! Först ett tack till statsrådet för svaret på min fråga.

Enligt regleringarna skall en fråga till ett statsråd formuleras så att den kan besvaras med ja eller nej. Statsrådet Mogård hade alltså nu chansen att ge ett rakt och direkt besked till alla de blivande lärare som är mycket intresserade av att det händer någonting, dvs. att de graderade betygen i lärarutbildningen avskaffas. Det är helt i enlighet med det regeringsbeslut som fattades redan 1978. Statsrådet tog inte den här chansen.

Jag anser att man kan tolka demonstrationerna den 1 oktober, som jag nämner i min fråga, på följande sätt:

Dels vill lärarkandidaterna visa att denna fråga inte är bortglömd utan är lika aktuell fortfarande för deras del. De många blivande lärare som det är fråga om vill veta om ansvariga politiker bryr sig om deras uttalade åsikter. Och min fråga var ju formulerad på det sättet, eftersom det saknades kommentarer från ansvarigt statsråd till aktionerna den 1 oktober.

Dels skulle man på lärarhögskolorna runt om i landet vilja se litet grand av den omtalade "Mogårdska handlingskraften", om jag får säga så, när det gäller den här frågan.

Slutligen dristar jag mig än en gång be om statsrådets principiella inställning till betyg i lärarutbildningen. Att detaljerna för ett genomförande f. n. bereds behöver inte innebära något hinder för statsrådet att ge ett politiskt saksbesked, och ett sådant besked skulle uppskattas, det lovar jag.

4 § Svar på fråga 1980/81:44 om fortsatt tillverkning av radiofarmaka vid Studsvik

Anf. 5 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Anita Persson har frågat mig om jag är beredd att vidta åtgärder för att säkerställa tillverkning och vidareutveckling av radiofarmaka i Studsvik.

Tillverkning av radiofarmaka har pågått i många år med utnyttjande av R 2-reaktorn i Studsvik. Verksamheten, som sedan den 1 juli 1975 har drivits av AB Kabi Diagnostica, har uppvisat återkommande lönsamhetsproblem bl. a. på grund av att importerade och andra ersättningsmedel konkurrerar på den svenska marknaden. I den situationen har jag som industriminister inte varit beredd att föreslå särskilt stöd till radiofarmakaverksamheten.

Anf. 6 ANITA PERSSON (s):

Herr talman! Jag får tacka industriministern för svaret.

Det är ju inga stora insatser som behöver göras här – det rör sig inte om mer än några enstaka miljoner, och det är ingen stor summa i den statliga budgeten.

Det finns flera skäl till att jag har ställt frågan.

Ett skäl är sysselsättningsproblemen i en redan hårt drabbad kommun. Om

Torsdagen den
6 november 1980

*Om fortsatt till-
verkning av radio-
farmaka vid
Studsvik*

tillverkningen av radiofarmaka försvinner vid Studsvik kommer i första skedet 20 personer att bli arbetslösa. Det gäller i flera fall personer med specialkunskaper, vilkas unika kunnande helt kommer att försvinna.

Ett annat skäl är att den svenska sjukvården blir helt beroende av importerade produkter, och den betydelsefulla direktkontakt som i dag finns mellan tillverkare och förbrukare kommer helt att försvinna. Det har under åren utvecklats ett betydande svenskt kunnande i denna kontakt mellan de specialister som framställer radioaktiva läkemedel och sjukvården. Om verksamheten i Studsvik nu läggs ned kommer denna grupp att splittras, och det blir troligtvis helt omöjligt att återuppta verksamheten i framtiden. Genom det här samarbetet får tillverkaren snabbt kännedom om vilka behov som finns inom den medicinska sektorn, och det har lett till en utveckling och framställning av produkter som väsentligt har underlättat undersökning och behandling av framför allt tumörsjukdomar.

Om tillverkningen av isotoper försvinner från Sverige, kommer sjukvården att bli helt beroende av att använda teknetiumgenerator. Följden blir att personalen får tre gånger högre dosbelastning än i dag. Det betyder att Sverige kommer att få ökade problem med radioaktivt avfall, vilket i sin tur medför ökade personalkostnader på vissa håll. Från arbetsmiljösynpunkt är det således mycket viktigt att sjukvården i stället kan fortsätta att utnyttja instant-teknetium, som tillverkas endast i Studsvik.

Ett annat skäl till att behålla radiofarmakatillverkningen i Sverige är vad som kan hända vid en avskärmning. Ett exempel på detta är det som hände under storkonflikten i våras, då transport av importerad radiofarmaka skedde under ur strålningsynpunkt mycket osäkra förhållanden.

Ytterligare en anledning till att behålla tillverkningen av radiofarmaka i Sverige är att den kan öka vår export. Redan i dag exporterar vi ca 20 % av den tillverkningen.

Anser industriministern att det i dagens läge, med en ökad obalans i vår byteshandel, är riktigt att satsa helt på import av radiofarmaka i stället för på en inhemsk tillverkning med åtföljande export?

Anf. 7 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jag har all förståelse för de argument som Anita Persson för fram. Frågan är emellertid av principiell natur, och problemen påminner om en rad andra problem som vi brukar diskutera här i kammaren.

Det är förbrukarna, konsumenterna, som måste bestämna sig för hur de vill ha det i fråga om skilda produkter. Så är också fallet när det gäller radiofarmaka. Det är sjukvårdshuvudmännen som måste ta ansvaret för produktionen. Sjukvårdshuvudmännen har emellertid inte varit beredda att garantera den här produktionen till de extra kostnader den skulle komma att medföra, och jag utgår från att sjukvårdshuvudmännen, d.v.s. i det här fallet konsumenterna, har skäl för sina ställningstaganden.

Anf. 8 ANITA PERSSON (s):

Herr talman! Jag undrar om man verkligen har haft en ordentlig diskussion med sjukvårdshuvudmännen och talat om för dem vilka problem en nedläggning av tillverkningen skulle innebära. Priserna på de produkter som vi i dagens läge importerar är ofta dumpade. Sjukvården kommer trots det att på sikt få högre kostnader i och med att man blir beroende av importerade produkter, eftersom Kabi Diagnostica här har utgjort en prisdämpande faktor. Jag undrar därför om inte industridepartementet skulle kunna ta en diskussion med sjukvårdshuvudmännen och tala om för dem att de kommer att bli drabbade av högre kostnader.

Som jag sade exporteras mycket av den radiofarmaka som produceras i Sverige. Det gäller t. ex. jod och även xenongas. Kunde man få en ökad export av xenongas t. ex. till Tyskland, som har en mycket outvecklad marknad, så skulle man så småningom kunna få en lönsam tillverkning i Sverige och kanske på det sättet kompensera det underskott som finns på viss tillverkning i dag.

Anf. 9 Industriministern NILS ÄSLING:

Herr talman! Jag vill påpeka för Anita Persson att det här beslutet har föregåtts av ganska långa diskussioner, där framför allt sjukvårdshuvudmännens kompetens och sakkunskap självfallet får tillmätas ett avgörande inflytande.

Anf. 10 ANITA PERSSON (s):

Herr talman! Socialdepartementet har ju ställt sig mycket positivt till en fortsättning av produktionen vid Studsvik. Det anses mycket betydelsefullt att vi får ha instant-teknium. Från arbetsmiljösynpunkt är det, som sagt, mycket viktigt att man kan undvika att använda teknium-generatorn. Industriministern, som i linje 3 kämpat mot kärnkraften, har ju insett de svårigheter som är förknippade med strålningen. Det är alltså mycket betydelsefullt att man kan undvika en ökning av denna. Jag tycker att samhället måste kunna ställa upp och betala det lilla belopp som behövs för att vi skall få ha en inhemsk tillverkning. Samhällsekonomiskt sett är det nödvändigt att ha denna tillverkning.

Anf. 11 Industriministern NILS ÄSLING:

Herr talman! Jag kan fortfarande hålla med om mycket av vad Anita Persson säger, men måste samtidigt konstatera att ansvariga myndigheter och sjukvårdshuvudmän som har all nödig insikt om komplikationerna inte har varit beredda att betala kostnaden. Det är på detta som frågan har strandat.

Torsdagen den
6 november 1980

*Om åtgärder för
att trygga syssel-
sättningen vid
Kalixverken*

5 § Svar på fråga 1980/81:49 om åtgärder för att trygga sysselsättningen vid Kalixverken

Anf. 12 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Sten-Ove Sundström har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att trygga den med stora samhällsinsatser skapade sysselsättningen vid Kalixverken.

Bakgrunden till frågan är att man inom Bulten-Kanthal AB sedan en tid tillbaka utrett olika alternativ för den framtida utvecklingen av svaravdelningen vid Kalixverken.

Enligt vad jag har erfarit har styrelsen i Bulten-Kanthal nyligen fattat ett principbeslut om att försöka finna någon annan intressent som kan överta verksamheten vid Kalixverkens svaravdelning. Samtidigt har företagsledningen beslutat att fortsätta utredningsarbetet i projektgrupper, i vilka de fackliga organisationerna i Kalix är representerade, med uppgift att utreda tänkbara alternativ för svaravdelningens framtida utveckling.

T. v. avvaktar jag resultaten av den fortsatta utredningen. Jag kommer vidare fortlöpande att följa utvecklingen vid Kalixverken.

Anf. 13 STEN-OVE SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag tackar industriministern för svaret på min fråga.

Bakgrunden till frågan är bl. a. den stora betydelse som Bulten-Kanthal AB har för sysselsättningen i Kalix. Även om antalet anställda vid Kalixverken har minskat betydligt sedan mitten av 1970-talet, svarar företagets tillverkningsenhet för en betydande och viktig del av sysselsättningen i en region och ett län som speciellt hårt har drabbats av arbetslöshet.

Mot bakgrund av det svåra sysselsättningsläget i Kalix och i Norrbotten som helhet är det på plats att vi politiskt noga följer upp alla hot mot neddragningar inom den redan befintliga verkstadsindustrin.

En annan del av min fråga gäller detta att företaget i olika sammanhang har fått olika former av samhällsstöd och i samband därmed lovat ökade insatser för att finna nya produkter för tillverkning vid Kalixverken. Än så länge har insatserna i stort sett uteblivit. Maskinparken börjar nu bli gammal och nedsliten samtidigt som Bulten-Kanthal signalerar ytterligare personalinskränkningar vid Kalixverken.

Industriministern har i olika sammanhang talat om företagets sociala ansvar. Det finns därför anledning att fråga vilket ansvar samhället bör ålägga Bulten-Kanthal när det gäller verksamheten vid Kalixverken. Av svaret på min fråga framgår att industriministern t. v. avvaktar resultatet av den utredning som pågår. Jag noterar vidare att industriministern kommer att fortlöpande följa utvecklingen vid Kalixverken. Det är naturligtvis positivt.

Jag tycker ändå att det är på sin plats med ett litet förtydligande vad gäller det svar jag har fått. Jag vill därför fråga statsrådet om han är beredd att ingripa om de pågående utredningarna resulterar i drastiska nedskärningar

av den nuvarande verksamheten. Detta skall ses mot bakgrund av att Bulten-Kanthal redan har lovat att försöka finna nya produkter i samband med att företaget tidigare har fått olika former av samhällsstöd.

Nr 18

Torsdagen den
6 november 1980

*Om åtgärder för
att rädda verk-
samheten vid
Kockums indu-
strier i Filipstad*

Anf. 14 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Företaget har fått lokaliseringssöd. Det skedde i samband med en utbyggnad 1974, och eftersom lokaliseringsslånet löper på tio år innebär det att en del av lånet fortfarande inte är amorterat. Gången i ett ärende som det här är att i första hand arbetsmarknadsstyrelsen, som är den ansvariga myndigheten, har att – i den händelse utvecklingen inte blir den förutsedda, om produktionen begränsas eller antalet sysselsatta går ned – pröva om lokaliseringsslånet skall uppsägas. Det är det instrument som samhället har för att inskrida om inte utvecklingen har blivit den förutsedda.

I det här fallet får vi avvakta de ansträngningar företaget gör för att skaffa alternativ produktion och alternativ huvudman för svaravdelningen innan i första hand arbetsmarknadsstyrelsen närmare kan ta ställning till hur man skall hantera det utelöpande lokaliseringsslånet.

Anf. 15 STEN-OVE SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag fick inget direkt svar på min fråga om industriministern är beredd att ingripa ifall de pågående utredningarna utfaller negativt för Kalixverkens del. I en del av de utredningar som pågår handlar det om att Bulten-Kanthal skall försöka göra sig av med svaravdelningen genom att sälja den till något annat företag. Jag har svårt att tänka mig att det stöd samhället har gett tidigare är avsett att vara en hjälp för att avyttra en del av verksamheten.

Anf. 16 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Av mitt svar framgick vilka instrument samhället har för att inskrida om företaget inte utvecklas som planerats. Men jag tycker att man i det här fallet, liksom i andra likartade fall, först och främst skall undersöka vad företaget kan göra inom ramen för sina resurser innan man diskuterar vilka åtgärder som är möjliga från samhällets sida.

6 § Svar på fråga 1980/81:50 om åtgärder för att rädda verksamheten vid Kockums industrier i Filipstad

Anf. 17 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Sune Johansson har frågat mig om regeringen är beredd att vidta åtgärder som kan rädda och helst utveckla verksamheten vid Kockums Industri i Filipstad.

I propositionen 1979/80:79 förelade regeringen riksdagen förslag bl. a. i fråga om finansiering av Kockumsföretagen. Med anledning härav anvisade riksdagen 265 milj. kr. såsom medelstillskott till Statsföretag AB för

Torsdagen den
6 november 1980

*Om åtgärder för
att rädda verk-
samheten vid
Kockums indu-
strier i Filipstad*

rekonstruktion av Kockumsföretagen. Denna betydande insats kopplades till krav på att åtgärder skulle vidtas av Statsföretag och bl. a. Kockums Industri för att snabbt uppnå lönsamhet i bl. a. Kockums Industri. I detta sammanhang förutsattes att strukturåtgärder, även avveckling av olönsamma verksamheter, skulle kunna bli aktuella.

Den rekonstruktion som f. n. genomförs vid Kockums Industri syftar till att få företaget självbärande. I de förslag företaget nu förhandlar med personalorganisationerna om ingår att avveckla den produktion som f. n. drivs i Filipstad och flytta delar av den till Stensele. Enligt vad jag erfarit försöker Statsföretag att åstadkomma viss annan långsiktig sysselsättning i Filipstad.

Med hänsyn till att det är angeläget att rekonstruktionsprogrammet inom Kockums Industri genomförs är jag inte beredd att föreslå regeringen några åtgärder som syftar till att behålla Kockums Industris verksamhet i Filipstad. Vid eventuell start av en ny verksamhet, som kan ersätta den nedlagda, står sedvanliga regionalpolitiska stödmöjligheter till buds.

Anf. 18 SUNE JOHANSSON (s):

Herr talman! När jag formulerade min fråga till industriministern angående Kockums i Filipstad, anförde jag att de anställda kände oro för företagets framtid. Oron förbyttes dagen därefter i konkret visshet, därför att det då i pressen meddelades konkreta planer från Statsföretags sida på att lägga ned Kockums företagsenhet i Filipstad.

När staten övertog Kockumskoncernen, anförde jag vid riksdagens behandling av ärendet att det faktum att Statsföretag gick in inte betydde någon säkerhet för Kockums framtid i Filipstad. Vi hade nämligen tidigare erfarenheter av Statsföretags etableringar inom Filipstads kommun.

Det har sagts mig att industriministern väl känner till situationen i Filipstad och dess allt trängre arbetsmarknad. Men tillåt mig ändå erinra om att Filipstads kommun sedan 1975 har förlorat 704 industrijobb, att det aviseras slopande av ytterligare 82 industrijobb och att det inom den närmaste framtiden kommer att försvinna 338 arbetstillfällen, om Kockums lägger ned den verksamhet som nu sysselsätter 108 anställda.

De nedläggningsplaner som nu hänger över Filipstadsfabriken väcker givetvis förstämning i en redan mycket hårt drabbad region. Men de väcker också förvåning därför att det lär vara så att Filipstadsfabriken går bäst av de tre aktuella enheterna inom skogsbruksmaskindivisionen inom Kockums.

Företagsledningen har undan för undan flyttat bort tillverkning från Filipstad till de andra enheterna. Och det är detta som skall ske ytterligare en gång, innan man har något att sätta i stället i Filipstadsfabriken.

Av industriministerns svar kan jag utläsa att han – som vanligt när man ställer sådana här frågor – inte har några speciella recept att ge annat än att man skall lita till det speciella företaget. Jag skulle därför vilja ställa en följdfråga till industriministern:

Menar industriministern att han inte alls skall göra något för att se till att en ny produktion kommer till Filipstad, innan man tar bort den nuvarande

produktionen?

Om nu industriministern tror att det är ett speciellt önskemål från min sida att åtgärder skall vidtas, kan jag trösta honom med att centerpartiets avdelning i Filipstad lär ha gjort en liknande framställan till industriministern. Avdelningen har alltså detta önskemål, och jag skulle gärna vilja höra industriministerns besked i denna frågeställning.

Anf. 19 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Ja, jag känner väl förhållandena i Filipstad och har också på ort och ställe haft tillfälle att närmare studera dem.

Sune Johansson efterlyser speciella insatser. Det är ett önskemål som jag ofta möter här i kammaren. Det är också både förklarligt och förståeligt om representanter för en bygd gärna vill att staten skall inskrida och ordna sysselsättning när företagen inte kan upprätthålla verksamheten.

Men i den samhällsorganisation vi har – om vi nu ett ögonblick dröjer vid det principiella – är det ju företagen som är samhällets och det allmännas redskap, instrument för att upprätthålla produktionen och skapa sysselsättning. Om samhället i tid och otid inskrider med administrativa åtgärder, förstör man ju effektiviteten i den organisation vi har i vårt land. Det är därför som jag gång efter annan nödgas påminna ärade ledamöter av denna kammare om det självklara faktum att näringsverksamheten skall bedrivas av företagen på de villkor som marknaden erbjuder. Även om nu staten har gått in med exceptionellt stort stöd till rekonstruktionen av Kockums, får detta inte innebära att vi eftersätter kravet på effektivitet i Kockums Industri AB. Skulle vi börja se mellan fingrarna med företagets uppbyggnad och affärsmässighet, skulle vi ju hamna i en helt ohållbar situation. Jag ber Sune Johansson betänka detta. Då får vi också ta konsekvenserna härav och låta Kockums Industri AB inom sitt område göra det bästa möjliga av situationen.

Anf. 20 SUNE JOHANSSON (s):

Herr talman! I dag ser vi hur krisföretag och krisbranscher i vårt land undan för undan radats upp efter varandra. Det sker väldigt snabbt, och ofta styrs de aktuella företagsnedläggningarna av resp. företagsledningars inriktning. Och de inriktar verksamheten i den kompassriktning som gör en företagsnedläggning oundgänglig, oavsett de anställdas medinflytande och oavsett att det finns en medbestämmandelag.

I ett samhälle som vårt får det givetvis inte vara så som industriministern säger, att regeringen, som är ansvarig för sysselsättningen och som har anslagit pengar till bedrivande av sådan industriell verksamhet som Statsföretag, helt och hållet måste överlåta skötseln till företagen själva. När vi har varit med om att fatta beslut om stöd till sådana företag har vi givetvis förväntat oss att regeringen skulle vara beredd att övervaka att detta inte kunde få negativa konsekvenser för sysselsättningen på vissa orter, såsom fallet nu är i Filipstad.

Jag konstaterar att industriministern visar passivitet när det gäller de här

Nr 18

Torsdagen den
6 november 1980

*Om åtgärder för
att rädda verk-
samheten vid
Kockums indu-
strier i Filipstad*

Torsdagen den
6 november 1980

*Om åtgärder för
att rädda verk-
samheten vid
Kockums indu-
strier i Filipstad*

frågorna. Det innebär att han försätter sig i en svår situation, eftersom även han måste ha kommit till insikt om att det är mycket svårare att skapa 100 nya arbetstillfällen än att lägga ner dem. Och även om han nu pekar på de traditionella regionalpolitiska stöd som kan komma att utgå, måste han väl ändå i första hand slå vakt om de befintliga företagen och försöka stötta dem, om han vill bevara sysselsättningen.

Jag tycker inte att industriministern ger några besked om att han har den inriktningen, och det är tråkigt för Filipstads del.

Anf. 21 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jag vet egentligen inte vad Sune Johansson är ute efter. Vet möjligen inte Sune Johansson att det reella förhållandet är att Kockums Industri AB sparar 2 milj. kr. per år med den här produktionsomläggningen? Om sysselsättningen ökas med 30 man i Stensele och minskas med 100 man i Filipstad, räknar Statsföretagsgruppen med att genom dessa åtgärder kunna nyttiggöra den frigjorda arbetskraften i annan verksamhet på orten. Statsföretag är f. n. inne i förhandlingar med både företag på orten och företag på annan ort för att försöka lösa de här problemen.

Det måste ju finnas rim och reson i samhällets insatser inom näringspolitiken. Skulle samhället, som alltså har satsat 268 miljoner till rekonstruktion av detta företag, lika fullt acceptera att år för år pumpa in nya miljoner i produktionen? Vilken kontroll på effektiviteten skulle man då ha? Vad är det för slags näringsliv som Sune Johansson ser i framtiden med den politiken?

Jag tycker faktiskt att den här diskussionen – som vi alltför ofta för här i kammaren – i realiteten har överlevt sig själv.

Anf. 22 SUNE JOHANSSON (s):

Herr talman! Men det är just industriministerns synsätt här som leder till statens behov av att pumpa in mer och mer pengar i företagen för att klara sysselsättningen. Det behovet ökar undan för undan, beroende på att regeringen inte är beredd att gå in ens i företag inom Statsföretagsgruppen medan det ännu finns litet liv i dem. Det är ju inte så att läkaren inte skall komma förrän till begravningen, utan han skall helst komma till sjukbädden.

När det gäller Kockums industridel kan jag konstatera att man har flyttat bort tillverkning till andra enheter. Man har också från dessa enheter lagt ut legotillverkning, som i stället hade kunnat läggas i Filipstad. De anställda i Filipstad har fått en muntlig redogörelse för att 20 milj. kr. av de pengar som av riksdagen i våras anslogs till Kockumsdelen skulle ha gått till investeringar i Filipstad. Var finns de pengarna? Vilka är de åtgärder som har vidtagits? Det vet ingen i dag. Man har börjat en projektverksamhet, som har avbrutits sedan den bara har kommit halvvägs.

Jag tycker att industriministern bör sätta sig in i problemen. Då tror jag att han kan dela den oro som både jag och de anställda i Filipstad känner.

Anf. 23 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Sune Johansson har nu sagt att man skulle minska behovet av insatser från samhällets sida i näringslivet genom att vara beredd att bortse från kravet på lönsamhet i företagen. Kan någon människa få den ekvationen att gå ihop? Det visar i klartext helt enkelt, som jag sade, att den här diskussionen har överlevt sig själv. Här måste i stället Statsföretag göra sitt yttersta för att klara sysselsättningen i Filipstad. Men kravet på effektivitet i Kockums Industri AB, som varit ett förlustföretag av mycket betydande dimension, kan vi självfallet inte ge avkall på.

Anf. 24 SUNE JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag bara konstaterar att jag inte kan få något svar av industriministern på den här frågan. Vi får väl leva med det här sättet att tackla industrifrågorna i problembanschererna så länge vi har den nuvarande industriministern och den nuvarande regeringen.

7 § Svar på fråga 1980/81:57 om tillstånd till torvbrytning**Anf. 25** Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Karin Israelsson har frågat mig om ett leveransavtal för torv kan räknas med i ett underlag som ger undersöknings- och brytningstillstånd för en enskild kommun. Frågan är föranledd av att vissa kommuner enligt frågeställaren upplever svårigheter när det gäller att erhålla dessa tillstånd.

Bestämmelser om undersökning och bearbetning av fyndighet av torv för att utvinna energi finns i lagen (1974:890) om vissa mineralfyndigheter. Inledningsvis vill jag således erinra om att statens industriverk enligt dessa bestämmelser beslutar i flertalet ärenden om undersökningstillstånd. Regeringen beslutar däremot i ärenden om bearbetningstillstånd och i resterande ärenden om undersökningstillstånd efter behövlig beredning hos industriverket. Det finns f. n. inga ansökningar hos industridepartementet om tillstånd för torvutvinning. Enligt vad jag har inhämtat pågår däremot beredning av ett flertal sådana ärenden hos statens industriverk.

Jag har i olika sammanhang betonat torvens betydelse för energiförsörjningen och även för sysselsättningen i bl. a. Norrbottens och Västerbottens län. Syftet med nuvarande lagstiftning är också att främja ett från allmän synpunkt ändamålsenligt tillvaratagande av landets torvtillgångar. Eftersom det är angeläget att få till stånd utvinning och undvika spekulation och orationell uppsplittring av fyndigheter krävs sålunda regelmässigt att en sökande visar sina möjligheter att inom en relativt snar framtid starta utvinning. Ibland har för en och samma fyndighet funnits flera sökande med olika möjligheter att utvinna torven. Vid sådana tillfällen prövas vilken av sökandena som från allmän synpunkt bör äga företräde. Ibland har den som regeringen meddelat ett bearbetningstillstånd också fått statliga bidrag för energibesparande åtgärder, t. ex. för anläggningar för torkning och förbränning av bl. a. torv.

*Om tillstånd till
torvbrytning*

Av vad jag nu har sagt framgår att vid en prövning av en sökandes lämplighet bör i regel ett leveransavtal, som kan styrka ett konsumtionsbehov, vara en fördel för sökanden.

Anf. 26 KARIN ISRAELSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga. Anledningen till min frågeställning är att vi i Västerbotten aktivt försöker tillvarata energitillgångarna i den torv vi har. Den största tillgången finns främst i inlandskommunerna. Det är där vi har den största arbetslösheten, och det är där den stora utflyttningen varit. Torvbrytningen skulle här betyda arbetstillfällen.

Kommunerna ser nu som en hotande fara att deras torvtillgångar skall exploateras och föras från dem, på samma sätt som har skett med skogen, malmen och vattenkraften. Det finns därför en misstro mot den rationella synen på torvbrytningen och storskaligheten i anläggningarna, något som ger möjligheter endast för stora intressenter att utnyttja den.

Ur den synpunkten borde ett långtidskontrakt på torvleveranser gälla som en mycket stark fördel för en sökande när det gäller tillstånd att utvinna torven.

Projektering för att få avnämare i dessa små kommuner tar tid. Men det arbetas intensivt med olika projekt. Svårigheterna att utvinna torvtillgångarna kan här leda till att man bygger anläggningar för andra typer av bränslen i stället. Gruvlagen ger inga möjligheter till snabba ingripanden för tillvaratagande av torvtäkternas energiinnehåll.

Dessa svårigheter drabbar alla, även den enskilde som har torvtillgångar på sina marker. Han kan i dag bryta torven för eget behov, men han kan inte utan koncessionstillstånd bryta för försäljning till sina grannar. Detta hämmar ett snabbt utvinnande av de små tillgångarna.

Det svar jag fått pekar på att ett avtal om leverans till en avnämare kan utgöra ett underlag som ger kommunerna rätt att bryta torv. Innebär detta att man, för att kunna få tillstånd till sådan brytning, ej nödvändigtvis behöver gå tillsammans i bolagsform med denna avnämare?

Till sist vill jag peka på det nödvändiga i en sådan omarbetning av gruvlagen att man får en större snabbhet i handläggningen av dessa ärenden. Borde inte den handläggningen kunna ske på länsnivå?

Anf. 27 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jag kan utan vidare fastslå att associationsformen för de företag som söker tillstånd för utvinningen är av underordnad betydelse. Det centrala är inte detta, utan den allmänna nytta som torvtakten kan bedömas ha för landets energiförsörjning.

Jag vill begagna tillfället att säga att det är mycket angeläget att det nyvaknade intresset för utnyttjande av torv för energiproduktion verkligen också tar sig konkreta uttryck. Vi måste här i landet mycket snabbt försöka begränsa vårt oljeberoende, och i det sammanhanget är självfallet torven en värdefull komponent.

8 § Svar på interpellationerna 1980/81:13 och 26 samt fråga 35 om Öresundsvarvet

Nr 18

Torsdagen den
6 november 1980

*Om Öresunds-
varvet*

Anf. 28 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jörn Svensson har frågat mig om regeringen ämnar stödja Svenska Varvs koncernledning ifall denna tar situationen till intäkt för att vilja lägga ner Öresundsvarvet, om regeringen anser sig lojalt ha följt upp riksdagens beslut rörande Landskronavarvet, om hur jag tolkar rapporterna från Öresundsvarvet ekonomiskt sett och om vilka eventuella perspektiv regeringen har på Skånes industri och industriella utveckling.

Thage Peterson har frågat mig vem som har fattat beslut om nedläggning av Öresundsvarvet och om att inleda MBL-förhandlingar om detta samt vilka åtgärder jag har vidtagit och vilka åtgärder jag avser vidta för att följa upp riksdagens beslut om Öresundsvarvet.

Hugo Bengtsson har frågat mig vilka åtgärder jag har vidtagit för att säkra sysselsättningen vid Öresundsvarvet enligt riksdagens beslut den 5 juni i år och om jag har följt upp koncernledningens handlande så att intentionerna med riksdagens beslut fullföljs.

Jag besvarar interpellationerna och frågan i ett sammanhang.

Riksdagen har i skrivelse den 5 juni 1980 anmält sina beslut med anledning av proposition 1979/80:165 om vissa varvsfrågor, m. m. jämte motioner.

Beträffande Svenska Varvs mål biföll riksdagen utskottets hemställan att riksdagen skulle ge regeringen till känna vad utskottet anförde. Utskottet anförde bl. a. följande (NU 1979/80:69 s. 13, rskr 1979/80:405). Jag citerar: "Särskilt viktigt är att ägaren - staten - klart markerar den tidpunkt då lönsamhetskravet måste vara uppfyllt. Utskottet menar alltså att siktet skall vara inställt på år 1985 och att Svenska Varv har att uppnå detta mål."

Riksdagen anslöt sig vidare (punkt 18 i näringsutskottets hemställan) till följande uttalande i propositionen (s. 40). Jag citerar: "I den mån förlusterna under omstruktureringsperioden bedöms öka utöver vad som nu förutses bör det åligga Svenska Varv att anpassa verksamheten till den av ägaren givna ekonomiska ramen."

Något undantag för Öresundsvarvet har inte gjorts i riksdagens beslut i fråga om dessa riktlinjer. Med andra ord skall samma villkor gälla för Öresundsvarvet som för övriga företag inom Svenska Varv-koncernen.

Inom ramen för dessa mål och riktlinjer samt de ekonomiska medel som ägaren har ställt till Svenska Varvs förfogande vilar ansvaret för koncernens verksamhet enligt gällande svensk lagstiftning på den ansvariga ledningen.

För att verksamheten vid Öresundsvarvet skulle kunna drivas vidare enligt en inom företaget framtagen plan ställde riksdagen sammanlagt 432 milj. kr. till förfogande. Dessa medel kommer i sin helhet att utbetalas till Svenska Varv för Öresundsvarvets verksamhet i enlighet med de villkor som riksdagen har beslutat om. I övrigt har varken jag eller regeringen formella möjligheter att vidta några åtgärder för att styra koncernens verksamhet.

Resultatutvecklingen vid varvet har starkt avvikit från den långsiktspan

17

som riksdagen baserade sitt beslut om Öresundsvarvet på. Enligt planen skulle förlusten för år 1980 uppgå till 119 milj. kr. Enligt senaste prognos, grundad på den faktiska utvecklingen, beräknas förlusten uppgå till ca 300 milj. kr. Företagsledningen för Öresundsvarvet uppger att orsakerna till avvikelsen är felaktiga kalkyler och försämrad produktivitet.

Med anledning av den uppkomna situationen och de lönsamhetsmål som riksdagen ställt på verksamheten inom Svenska Varv har företagsledningarna vid Svenska Varv och Öresundsvarvet beslutat att uppta MBL-förhandlingar om nedläggning av verksamheten vid Öresundsvarvet. Sedan dessa förhandlingar avslutats har styrelsen i Svenska Varv beslutat avveckla varvet snarast eller senast i och med utgången av år 1983.

När det gäller Skånes arbetsmarknad är det viktigt att först notera att antalet arbetstillfällen inom rimligt pendlingsavstånd – jämfört med övriga landet – är stort. Regeringen måste i de nödvändiga prioriteringarna mellan olika delar av landet väga in denna skillnad i förutsättningar.

Enligt min uppfattning är vidare förutsättningarna för att ytterligare utveckla Skånes industri mycket goda. Till detta bidrar en stor lokal marknad och närheten till den stora europeiska marknaden. Här finns samhällen som kan erbjuda företagen all den samhällsservice som behövs för näringslivets utveckling. Vi har vidare i Skåne en bas av framgångsrika företag att bygga vidare på. Det är därför min uppfattning att arbetsmarknaden i västra Skåne, med det stöd samhället kan ge, kommer att kunna skapa den sysselsättning som behövs. I Landskronaregionen kan dessutom enligt riksdagens beslut våren 1980 regionalpolitiskt stöd lämnas till utbyggnader inom industrin. Självfallet är vi beredda att pröva frågan om ytterligare insatser för att lösa de problem som kan uppstå på arbetsmarknaden i Landskrona om dessa inte går att lösa inom ramen för tillgängliga regional- och arbetsmarknadspolitiska medel.

Anf. 29 JÖRN SVENSSON (vpk):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det är ett mycket avslöjande svar – avslöjande ur fyra olika synvinklar.

Det avslöjar att regeringen försöker ersätta en rättfram diskussion med formella resonemang.

Det avslöjar vad regeringen hela tiden tänkt göra för att undanröja sitt nederlag vid det senaste varvsbeslutet i riksdagen i våras.

Det avslöjar vilken syn regeringen egentligen har på olika klasser och olika sorters människor i samhället.

Och det avslöjar det tomrum i vilket regeringen befinner sig i sitt näringspolitiska tänkande.

Jag skall gå utförligare in på dessa fyra aspekter.

Varvsbeslutet i riksdagen innebar ett mål om lönsamhet för varven 1985. Om förlusten under tiden ökade utöver det kalkylerade skulle det föranleda anpassning av verksamheten.

Industriministerns tolkning är typisk. Anpassning kan för honom i sådant fall bara betyda nedskärning eller nedläggning. Men så är det inte angivet i

beslutet. Lönsamheten är kriteriet. Om lönsamheten uppnås genom nya verksamheter eller via nedskärningar är inte i och för sig kärnpunkten. Industriministern utgår däremot från att förlusterna bara kan begränsas genom nedskärningar. Därmed avslöjar han omedvetet vad han hela tiden egentligen tyckt – att varven skall skäras ner så mycket som möjligt och att Landskronavarvet skall läggas ner.

Lönsamhet skall uppnås inom fem år. Öresundsvarvets förlust blev större än väntat, större än kalkylerat, det första av dessa fem år. Det tar man genast till intäkt för att riksdagens riktlinjer då kräver nedläggning. Därmed avslöjar man återigen att man hela tiden sökt driva det därhän, att varvet rivs ner oavsett riksdagens beslut.

När industriministern skall svara på min fråga om hur han bedömer Öresundsvarvets ekonomiska utveckling har han bara en enda sak att hänvisa till. Företagsledningen har sagt att kalkylerna var fel och att produktiviteten försämrats. Punkt och slut.

Tydligare kan en borgerlig människosyn inte uttryckas. Företagsledningen säger alltså – sagt på ren svenska – att arbetarna varit lata. Det blir automatiskt grunden för regeringens värdering av situationen, ty regeringen talar bara med ledare. Fackföreningars och arbetares omdöme är inte intressant i sammanhanget. De har ju genom sin lättja vållat den stora förlusten.

Jag kunde ha frågat: Varför talar regeringen bara med ledningen om den här saken? Varför redovisar man inte de fackliga organisationernas bedömning? Men jag behöver inte fråga det. Svaret är klart. Borgerlig samhälls- och människosyn räknar människor olika. Direktörer är mer värda än arbetare. Man lyssnar på direktörer. Deras värderingar blir ens egna. Det är borgerlig regeringskonst.

Jag skulle inte ha uttryckt detta så skarpt, ifall det inte vore så, att både industriministern och jag vet att orsaken bakom problematiken i väsentliga stycken är en annan.

Varven i allmänhet och Öresundsvarvet i synnerhet har inte fått en så klen utveckling av någon ren slump. Det har inte haft obönhörliga och under alla omständigheter oundvikliga orsaker. Det har i verkligheten två tunga orsaker, som man kunde ha bekämpat och undanröjt. Men det har man försummat i svensk varvspolitik under tio år. Och den försummelsen försöker man nu undvika att tala om.

När varvsindustrin seglade på den stora tankerkonjunkturen borde man både där och i regeringen ha förstått att en annan tid skulle komma. Det är en kritik som drabbar alla regeringar här i landet under de senaste 15 åren. Det stod klart för dem som var ansvariga redan i början av 1970-talet. Det stod klart, när de borgerliga tillträdde 1976.

Men trots varningarna väntade man. Först när krisen allvarligt fördjupats och lett till akuta betalningssvårigheter krävde man av varvens anställda att de skulle börja en omställning, som då blev dubbelt mödosam. Det fanns ingen framsynthet, ingen planering, ingen varvspolitik.

Och ju mer man tappar mark i denna kapplöpning, där man borde startat

långt tidigare, medan lönsamheten ännu var god, desto mer skall man skylla på felkalkyl och dålig produktivitet. Som om produktiviteten kan ligga på topp, när de arbetande ständigt får veta att de egentligen arbetar på nåd.

Men det finns en annan orsak än enbart bristande framsynhet, en orsak som spelat sin väsentliga roll i fallet Landskrona. Det är hela attityden till ledarskapet inom denna viktiga och problematiska bransch.

Jag tror inte det finns något ledarskap som i inkompetens kan tävla med det som visas upp av Svenska Varv och dess förlängning, dess platsföreträdare vid Öresundsvarvet.

Tre saker stod nämligen helt klara beträffande Öresundsvarvet. Skulle man klara varvet måste man snabbt söka och etablera alternativa verksamheter som kunde verka förstärkande. Skulle det lyckas måste man ha ett öppet och nära samarbete med arbetsstyrkan och facket. Skulle man nå framgång fick man inte vara självtillräcklig och högfärdig utan aktiv och lyhörd gentemot marknaden och kunderna.

På alla tre punkterna syndade koncernledningen och dess företrädare, inte bara grovt – man syndade t. o. m. med berått mod. Denna företagsledningens inkompetens är i det akuta läget den kanske viktigaste enskilda faktorn bakom krisen.

Kontakt fanns t. ex. redan rörande en färdig och testad produkt med stora framtidsmöjligheter på transportsidan. Man var erbjuden all detaljinformation. Man visste att det inom transportväsendet väntades på produkten.

Men utnyttjade man kontakten? Nej. Man långhalade. Man uppsköt. Man fick påstötningar från facket. Man informerade inte facket ordentligt. Man lät tiden gå, medan andra tillverkare ivrigt nosade efter idén.

Och när man uppsöktes med förfrågningar från dem som höll idén orkade man inte prata med dem. Man tog inte kontakt, som man hade lovat. Och när det till sist skedde var det för att tala om att man f. n. inte hade tid.

Och när intressenterna på avsättningsidan stötte på och ville ha offert och få i gång försöksproduktionen – vad hände då?

Jo, då visade koncernledningen sitt verkligt grandiosa ledarskap. Produkten fick endast erbjudas, om den kunde visa lönsamhet vid den timkostnad som gällde för den traditionella produktionen. Att kostnaden i detta fall var mycket lägre, därför att produkten tillverkas under helt andra villkor, struntade man i. Följden blev att avnämarna i praktiken bjöds att i framtiden ta en kostnad och ett pris som kom dem att gapskratta över det orimliga.

Varvsledningen visade den totala brist på insikt och den högfärd som den kan visa, hos vilken kunderna står i kö. Man agerade som om man var kejsare och det var en nåd att någon fick köpa av en. Likgiltighet för tidsspillan och en övermaga attityd mot marknaden – det var ledarskapets kännetecken. Och så försöker man nu skylla på de arbetandes produktivitet!

Det tragiska var att det handlade om en produktion som inte bara krävde små förberedelser utan som på en smula sikt också var garanterad stora dimensioner på grund av det internationella intresse den åtnjuter inom transportväsendet.

Så kan det alltså gå till. Och går det till så, kan en bransch som kämpar för

sin existens aldrig rätas upp. Men har man en ledning som förstår att handla och som går marknaden till mötes, som i en anda av öppenhet och förtroende mobiliserar den lojalitet och förståelse som man i detta fall hade kunnat räkna på hos de anställda – då kan man finna en väg ut ur en kris. Ledningen för Svenska Varv har uppvisat alla motsatta egenskaper. Endast dess totala brist på självinsikt gör att den inte tidigare än för ett år sedan erbjudit sig att självantaga avgå. Det vore en rationellare lösning än att de anställda skall gå!

Låt mig till sist något kommentera industriministerns reflexioner beträffande den mer allmänna ekonomiska situationen i Skåne.

Industriministerns syn på Skånes utvecklingsproblem är enkel. Han tycker förutsättningarna är goda. Där finns ju en så stor arbetsmarknad och så mycket folk, så små avstånd och så goda förutsättningar. Därmed är bekymren slut, och regeringens ansvar upphör.

Det är en helt otrolig inställning. Det skulle alltså bara handla om att låta komma vad som komma kan. Allt ligger i Guds hand – det är regeringens näringspolitiska filosofi för Sydsverige! Dess värre är det inte den kristne guden man förlitar sig på utan enbart penningens gud!

Sanningen är den, att Skåne rymmer svåra framtida strukturella problem. Naturligtvis är det riktigt att det i Skåne inte råder en regional kris av den akuta karaktär och det djup som man f. n. får räkna med i de flesta skogslänen, i stora delar av Mellansverige och i tekobygderna. Men icke förty är det utomordentligt svåra problem som väntar på sin lösning. Varvsindustrin, gummiindustrin, cementindustrin, sockerindustrin, flera viktiga specialindustrier för avancerade produkter hotas av antingen strukturproblem eller flyttning. T. o. m. den lilla skogsindustri som finns har sina problem.

De strukturella problemen har också en annan sida. Den är så att säga mer planeringsmässig. Skåne har ett oerhört dåligt fungerande trafiksystem. Kollektivtrafiken i denna tätbefolkade region är grovt försummad sedan 25 år. En oreglerad bilism orsakar kostnader, stockningar och störningar.

Tätortsstrukturen är orationell. Städer har slumpartat fått breda ut sig helt oplanerat. Bebyggelse har placerats så att kommunikationsproblem nyskapats. Segregeringen socialt i bostadshänseende är hårdare än på andra håll i landet, särskilt i de stora städerna. Malmö är kanske en av landets sämst planerade städer.

Det orsakar inte bara sociala orättvisor. Det får också ekonomiska effekter på den kommunala sidan, i utbildningsväsendet, i trafikstrukturen. Trots sin territoriella litenhet består Skåne egentligen av fyra regioner, som främst till följd av de orationella strukturerna och de dåliga kommunikationerna inte har något egentligt utbyte med varandra. De är separerade arbetsmarknader.

Vad som behövs i ett sådant läge är då inte tomma fraser, som industriministern nu kommer med, om att utvecklingen går som den går och han tror att den skall gå bra.

Vad som behövs är inte heller Öresundsbroprojekt och andra groteska

pyramidbyggaruttryck för spekulanters och multinationella intressens önskan att utnyttja en nationell och regional kris.

Vad som behövs är i stället en medveten bild och en medveten, planmässig strävan när det gäller vad man vill i framtiden se stiga ur den alltmer krisartade, kaotiskt planerade, socialt och miljömässigt nedslitna region som heter Skåne.

Anf. 30 THAGE PETERSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för svaret. Låt mig först med beklagande säga att jag hade hoppats att denna debatt inte skulle ha behövt komma till stånd, utan att vi i stället i dag skulle ha mött en industriminister, som kunde ha redovisat de ansträngningar som regeringen och Svenska Varv hade gjort för att i enlighet med riksdagens beslut och intentioner omstrukturera och utveckla Öresundsvarvet. Men jag och många med mig hade redan i våras, när riksdagen fattade beslutet, onda aningar beträffande regeringens och Svenska Varvs vilja att följa ett riksdagsbeslut som gick dem emot. Tyvärr infriades dessa onda aningar, och tyvärr har denna debatt därmed blivit nödvändig.

Jag har frågat industriministern vad han har gjort och avser att göra för att följa upp riksdagens beslut om Öresundsvarvet. Jag har inte fått något som helst svar på den frågan. Skall jag tolka denna talande tystnad så att industriministern inte har gjort någonting och inte avser att göra någonting annat än att acceptera Svenska Varvs, som jag ser det, upprörande nonchalans mot landets parlament?

Men detta accepterande innebär ju i så fall att industriministerns ovilja att agera är en lika stor, upprörande nonchalans mot riksdagen. Jag vill därför upprepa frågan: Vad har industriministern konkret gjort för att Öresundsvarvet skulle klara det som riksdagsbeslutet innebar? Här går det inte, som industriministern gör i sitt svar, att dölja sig bakom formalia.

Jag vill helt kort återge vad som har hänt i den här frågan under det gångna året. I januari meddelade vi från socialdemokratisk sida industriministern våra principiella ståndpunkter i varvsfrågan. Det var på ett sammanträde som industriministern tog initiativet till. Vi gav regeringen en chans att utarbeta en proposition som kunde samla en bred majoritet i riksdagen.

Beträffande Öresundsvarvet framförde vi två krav. Varvet skulle bestå som industriarbetsplats. Propositionen skulle innehålla konkreta förslag till ny produktion i Landskrona för att mildra verkningarna av den bantning av sysselsättningen vid Öresundsvarvet som också vi var medvetna om borde komma till stånd och som skulle komma att gå ut över fartygsproduktionen.

När propositionen kom, innehöll den inga sådana förslag. Det enda den egentligen innehöll var att regeringen ville lägga ner Öresundsvarvet. Några rejäla åtgärder för nya jobb var det inte tal om, bara allmänna och till intet förpliktande formuleringar.

Mot den bakgrunden fick vi och riksdagen ta ställning. Vi kom fram till att det bästa av de alternativ som stod till buds var att satsa på den plan för

utveckling och omstrukturering som hade utarbetats vid Öresundsvarvet. Planen innebar bl. a. att varvet skulle gå över till och utvecklas för reparationer och industriverksamhet, men också att arbetsstyrkan skulle reduceras med 1 000 man.

Vi arbetade med denna lösning i näringsutskottet och var på väg att nå en överenskommelse med de övriga partierna i utskottet, men i sista stund kom regeringen med ett nej till de borgerliga representanterna i näringsutskottet.

Vi blundade inte för att den här satsningen var förenad med ekonomiska risker. Det sade vi också rent ut såväl i motionen som i debatten här i kammaren. Men satsningen var ingalunda hopplös, förutsatt naturligtvis att det fanns en vilja att lösa problemen och ta vara på möjligheterna. Det framhöll vi också i vår motion.

Vad hände? Omedelbart efter riksdagsbeslutet gjorde koncernledningen fullständigt klart att man inte hade för avsikt att finna sig i beslutet. Och den ansvarige ministern gjorde inget för att återföra koncernledningen till ordningen. Tvärtom, herr Åslings egna uttalanden påskyndade urholkningen av Öresundsvarvet.

Följden vet vi. Företagets problem ökade och situationen blev ohållbar när man hade både regering och koncernledning emot sig.

Företaget fick inte ens de av riksdagen anvisade pengarna för utvecklings-satsningen. Enligt riksdagsbeslutet skulle Öresundsvarvet få 100 milj. kr. för utvecklingsarbete. De pengarna har herr Åsling hållit inne på departementet. Vi menar att om regeringen menat allvar med att följa riksdagens beslut, borde en av de allra första åtgärderna ha varit att se till att Öresundsvarvet hade fått de pengarna för att omstrukturera verksamheten, satsa på nya produkter och satsa på utveckling.

Så kom då nedläggningsbeslutet som nu fattats av Svenska Varvs styrelse. Detta nedläggningsbeslut har industriministern accepterat trots att riksdagens beslut, såsom riksdagsmajoriteten ser det, är fullständigt klart och inte kan missuppfattas. Riksdagsbeslutet var att Öresundsvarvet skulle omstruktureras och satsa på utveckling.

Eftersom industriministern har valt att i sitt svar bygga mycket på formalia vid tolkningen av riksdagsbeslutet, tvingas jag bli ganska utförlig när det gäller våra kommentarer om tolkningen av riksdagsbeslutet.

Vad svarar nu industriministern, och vad försvarar han sig med?

Han säger att nedläggningsbeslutet överensstämmer med riksdagens beslut. Detta är sakligt fel. Med en skör formalitet försöker herr Åsling visa, att om man tolkar den ena punkten så och den andra punkten så kan man hävda att riksdagen inte har med nedläggningen av Öresundsvarvet att göra. Faktum är ju att riksdagen klart tog ställning *mot* en nedläggning. Detta står att läsa i riksdagens protokoll. Riksdagsmajoriteten sade nej till regeringens förslag att lägga ner Öresundsvarvet. Man sade: Öresundsvarvet skall ges möjligheter att utvecklas enligt den plan som utarbetats vid varvet. Och denna plan innebar att varvet skulle undergå en betydande krympning och en genomgripande omstrukturering av verksamheten under perioden fram till

Torsdagen den
6 november 1980

*Om Öresunds-
varvet*

1984–1985.

Bara drygt fyra månader efter riksdagens ställningstagande beslutar Svenska Varv att lägga ner Öresundsvarvet – en total nedläggning. Nu menar således industriministern att det inte är något konstigt med detta. Det är företagets egen sak, säger industriministern – här behöver man inte ta hänsyn till vad riksdagen beslutat. Och industriministern verkar inte ha lyft eller ämna lyfta ett enda finger för att hävda riksdagens beslut.

Vad grundar då industriministern sitt ställningstagande på? Jo, han hänvisar till att riksdagen uttalat att ägaren, dvs. staten, klart bör markera den tidpunkt då lönsamhetskravet måste vara uppfyllt.

Riksdagsmajoriteten menade att siktet i detta avseende skall vara inställt på år 1985 och att Svenska Varv har att uppnå målet då. 1985 – det är alltså om fem år. Nu har vi 1980, och att använda detta framtida lönsamhetsmål, detta riktiga lönsamhetsmål, för att i dag, hösten 1980, motivera ett nedläggningsbeslut är enligt min mening att missbruka ett riksdagsbeslut – så mycket mera som omstruktureringen av Öresundsvarvet icke ens har inletts.

Inte någon enda av riksdagens intentioner bakom beslutet om Öresundsvarvet har respekterats. Riksdagens beslut från i juni har inte börjat genomföras. Inte på en enda punkt har koncernledningen ansträngt sig för att genomföra riksdagens beslut och intentionerna bakom beslutet.

Industriministern hänvisar till ännu ett riksdagsuttalande, nämligen att Svenska Varv har att anpassa verksamheten till de av ägaren givna ekonomiska ramarna. Detta tolkar industriministern så, att det står Svenska Varv fritt att lägga ner hur stor del av verksamheten som helst – dvs. om man finner lämpligt att utplåna Sverige som varvsnation.

Det här skall inte riksdagen få ha några synpunkter på. Mot det av industriministern åberopade uttalandet står å andra sidan det uttalande som riksdagen gjorde i och med att man beslutade i enlighet med den socialdemokratiska reservationen, vilken vann riksdagsmajoritetens gillande. Riksdagen ansåg nämligen att samtliga storvarv skulle omstruktureras. Och tycker verkligen industriministern att denna omstrukturering nu har skett, på fyra månader?

Industriministern framhåller i sitt svar att i det här avseendet finns det inte någon skillnad mellan Öresundsvarvet och de andra varven inom Svenska Varv-koncernen. För att vi skall få full klarhet i industriministerns tolkning av riksdagsbeslutet vill jag ställa följande fråga: Anser industriministern att riksdagsbeslutet innebär att Svenska Varvs styrelse har full frihet att lägga ner något annat storvarv eller rent av samtliga storvarv utan att detta skall behandlas av ägaren, dvs. här i riksdagen? Detta är en fråga som jag anser bör kunna besvaras med ja eller nej. Svaret har stort intresse för tusentals anställda och deras familjer runt om i landet, för tusentals småföretagare och deras anställda och deras familjer, för kommuner och regioner som lever på varvsindustrin.

Jag vill tillägga att frågan är befogad, då vi vet att regeringens kalkyler som låg till grund för riksdagsbeslutet om varven inte heller har hållit. Det är ju

inte bara Öresundsvarvet som har gått sämre än väntat. Kommer de försämrade resultaten för varven i stort att leda Svenska Varvs styrelse till att i koncernrummet – utan samhällsekonomiska bedömningar och bedömningar av vilka skador det skulle få för svensk industri i övrigt – fatta beslut om att lägga ner hela verksamheten? Kommer industriministern även då att hävda att det är koncernledningens ensak – detta har varken industriministern som ägare eller riksdagen med att göra?

Den enda rimliga tolkningen av riksdagens beslut är att en eventuell nedläggning av Öresundsvarvet måste prövas av riksdagen. Det är riksdagen som skall ändra beslutet, om det här finns en majoritet för detta. Det är inte en fråga som skall avgöras i Svenska Varvs styrelserum. Och rimligen måste industriministern själv ha uppfattat riksdagsbeslutet på detta sätt, eftersom industriministerns kommentarer efter beslutet var att det var ödesdigert och katastrofalt för Svenska Varv och svensk industri att riksdagen beslutade som den gjorde.

Beslutet var olyckligt, ödesdigert – ja, jag vet inte alla negativa ord som industriministern kommenterade beslutet med. Men det var i så fall svårigheter som koncernledningen kunde bli kvitt genom att på egen hand lägga ned varvet, om herr Åsling också i våras hade den uppfattningen att koncernledningen hade denna möjlighet. Men före och direkt efter varvsbeslutet hävdade industriministern att man inte kunde lägga ned Öresundsvarvet om riksdagen beslutade att ha det kvar. Det visar också de ord som industriministern använde för att beteckna hur katastrofalt riksdagens beslut var. Jag ser inte konsekvensen i de kommentarerna och det svar som vi i dag har fått.

Det andra som industriministern säger i sitt interpellationssvar är att han inte har "formella möjligheter att vidta några åtgärder för att styra koncernens verksamhet". Kan vi inte snart slippa denna sorts formalia och skyddsmurar för att inte handla? Vi har hört detta påstående många gånger under de senaste åren, men det blir inte mer sant eller riktigt för att det upprepas.

Staten är ägare till Svenska Varv. Ägaren utövar sitt inflytande i styrelsen. Det gäller statliga företag lika väl som privata. Känner verkligen herr Åsling sig så maktlös att han ser sig förhindrad att utöva sitt ägarinflytande? Låt oss en gång för alla slå fast: Statliga företag svävar inte omkring i ett vakuum – de har ägare, precis som alla andra företag.

Det tredje som industriministern vill ha sagt i sitt interpellationssvar är att en nedläggning av Öresundsvarvet inte kommer att medföra några allvarliga sysselsättningsproblem i Landskrona. Jag vet att problemen i utgångsläget är värre på många andra håll i landet. Det har vi från socialdemokratiskt håll aldrig förnekat i denna fråga. Och värre lär de bli, om regeringen får fortsätta att hållas och föra den ekonomiska politik som medvetet leder till ökad arbetslöshet i Sverige. Kan verkligen industriministern komma och påstå att man kan ställa tusentals människor utan arbete på det sätt som skulle ske vid en nedläggning av Öresundsvarvet utan att det får helt orimliga sociala konsekvenser? Det är ju ett faktum som man aldrig kommer ifrån, hur

mycket man än talar om goda utvecklingsförutsättningar och närheten till den stora europeiska marknaden.

Landskrona är en industrikommun. Det innebär att det inte bara är de anställda på Öresundsvarvet som berörs, utan också småföretagen och deras anställda som är beroende av varvet. Det berör också såväl den privata som den offentliga servicesektorn. Landskrona som industrikommun har ju byggts upp kring varvet, och detta kan man inte utan vidare lämna därhän.

Herr talman! Jag skall sluta med att sammanfatta och ta upp ett par frågor av mera principiell karaktär.

Den första frågan är: Hur skall vi i fortsättningen kunna undvika att regeringen, på det sätt som sker i varvsfrågan, genom passivitet i praktiken agerar i direkt motsättning mot riksdagens beslut? Det är inte något påhitt av mig i denna talarstol, utan jag har mött fackliga företrädare och människor ute på möten denna höst som i belysning av Öresundsvarvets handläggning har ställt frågan så här: Om regeringen saboterar riksdagens beslut, vad händer då med människornas tilltro till det parlamentariska arbetet i detta land, och vem försvarar i så fall riksdagens anseende?

Den andra principiella frågan är: Hur skall vi få regeringen att ta sitt ansvar som ägare i den statliga företagsgruppen? Jag var inne på det tidigare men vill ändå nu sammanfatta. I de privata företagen tar ägarna i styrelsearbetet sitt ansvar för företagens utveckling. I de statliga företagen har det nu blivit ett vakuum. Nu hävdar regeringen och dess företrädare att man inte har rätt att utöva ägaransvar. Detta måste vara orimligt.

Till slut vill jag också ta upp en praktisk fråga. Det gäller Landskrona, och det är en helt avgörande framtidsfråga: Vad gör vi i den situation som föreligger i dag? Ingen kan blunda för det förhållandet att Landskronavarvet av olika orsaker, som jag har försökt skildra här, har blivit utsatt för en kampanj och en press som har lett till att Landskronavarvet som varv i dag har mycket stora svårigheter. Och dess möjligheter att överleva som varv är det väl inte många som tror på i dag.

Men likväl: från denna utgångspunkt måste vi ändå ha klart för oss att det finns Landskronabor som ser industriministerns svar som djupt oroande. Och det är mot den bakgrunden som jag vill göra deklARATIONEN att socialdemokratins hållning i dag inte är annorlunda än för ett år sedan. Vi kräver en lösning där Öresundsvarvet finns kvar som industriarbetsplats. Industriministern måste anstränga sig till det yttersta för att bevara de bitar av Öresundsvarvet som är utvecklingsbara eller där det finns möjligheter att under en rimlig tidsperiod göra dem utvecklingsbara. Vi kräver rejäla, konkreta åtgärder från regeringens sida för att skapa nya ersättningsjobb och för att få fram lösningar som gör att vi kan klara upp de stora problem som Öresundsvarvet och Landskronavarvet har råkat ut för.

Under detta anförande övertog andre vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Anf. 31 HUGO BENGTSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för svaret. Jag har frågat om industriministern vidtagit några åtgärder för att säkra sysselsättningen vid Öresundsvarvet enligt det beslut som riksdagen tog den 5 juni och om han följt upp koncernledningens handlande så att intentionerna i detta beslut fullföljs.

Industriministern försöker svara på frågorna genom att citera vissa delar av den proposition och det utskottsbetänkande som behandlade frågorna.

Men citaten täcker inte det industriministern försöker bevisa. Industriministern säger i svaret att riksdagen i mom. 18 i näringsutskottets hemställan anslöt sig till ett uttalande i propositionen som säger: "I den mån förlusten under omstruktureringsperioden bedöms öka utöver vad som nu förutses bör det åligga Svenska Varv att anpassa verksamheten till den av ägaren givna ekonomiska ramen."

Det citatet är helt riktigt, men det är ingenting som kan läsas fristående, såsom industriministern tydligen vill göra. Näringsutskottet har nämligen ett viktigt tillägg i det återopade mom. 18. Där står visserligen att riksdagen godkänner de industripolitiska riktlinjer beträffande svensk varvspolitik som förordas i propositionen, men sedan kommer en viktig fortsättning, nämligen: "-- i den mån de ej omfattas av utskottets hemställan under mom. 1-17."

Vad har då riksdagen beslutat under de 17 första momenten i näringsutskottets aktuella betänkande? Jo, i mom. 4 har riksdagen bifallit den reservation som var fogad till utskottsbetänkandet, och där står det att verksamheten vid Öresundsvarvet skall drivas vidare enligt den plan som var intagen i två angivna motioner. Observera alltså att riksdagen har beslutat att Öresundsvarvet skall drivas vidare! Detta är ytterst viktigt och gör att Svenska Varvs ledning genom sitt beslut att lägga ner Öresundsvarvet bryter mot riksdagens fattade beslut. Och industriministern kan inte heller svära sig fri från ansvar genom att i svaret säga att han kommer att ställa de av riksdagen beslutade medlen i deras helhet till Svenska Varvs förfogande för Öresundsvarvets verksamhet i enlighet med de villkor som riksdagen har beslutat om. I övrigt säger industriministern att varken han eller regeringen har formella möjligheter att vidta några åtgärder för att styra koncernens verksamhet.

Industriministern försöker också hävda att de 432 milj. kr. som riksdagen plussade på propositionens olika delposter för att driva Öresundsvarvet vidare i sin helhet var pengar som var öronmärkta för detta varv. Detta är en helt orimlig tolkning, vilket också framgår om man läser de aktuella momenten i utskottsbetänkandet och de motioner som blivit bifallna.

Men jag skall inte vidare utveckla detta. Det har Thage Peterson redan gjort, och jag ansluter mig helt till vad han i detta avseende har anfört. Låt mig i stället gå vidare och se vad industriministern sagt i svaret.

Industriministern säger beträffande resultatutvecklingen vid varvet att detta starkt har avvikit från den långsiktplan som riksdagen baserade sitt beslut om Öresundsvarvet på. Enligt planen skulle förlusten för 1980 uppgå

Nr 18

Torsdagen den
6 november 1980

*Om Öresunds-
varvet*

*Om Öresunds-
varvet*

till 119 milj. kr., men enligt senaste prognos, grundad på den faktiska utvecklingen, beräknas förlusten till ca 300 milj. kr. Och så tilläggs det i svaret att orsakerna till avvikelsen är felaktiga kalkyler och försämrad produktivitet.

Det är ingen tvekan om att de båda angivna orsakerna har bidragit till försämringen, men detta är inte hela sanningen. En annan bidragande orsak är de ständigt återkommande negativa uttalanden som gjorts för press, radio och TV. Knappt sex veckor efter riksdagens beslut gick industriministern ut och sade i massmedia att han redan till våren 1981 skulle komma med ett nytt regeringsförslag om nedläggning av Öresundsvarvet. Det var samme industriminister som i riksdagsdebatten den 5 juni här i kammaren på en direkt fråga sade att han givetvis lojalt skulle följa riksdagens beslut, oavsett hur detta blev. Industriministerns tolkning av begreppet lojalitet sammanfaller inte med vad jag lägger i detsamma. Och situationen har absolut inte förbättrats av att såväl Svenska Varvs styrelseordförande som dess verkstäl- lande direktör har gått ut i massmedia tid efter annan med likalydande uttalanden. Detta kallar jag inte lojalitet och efterlevnad av riksdagens fattade beslut. Uttalandena har kommit att innebära att ett stort antal personer i framskjuten ställning slutat sin anställning i företaget, liksom inte obetydliga grupper av yrkesarbetare. Att rekrytera ny personal har sedan visat sig vara svårt, för att inte säga nära nog hopplöst, och detta är ingenting att förvåna sig över. Vem är intresserad av att söka jobb vid ett företag som enligt den ansvariga ledningen skall läggas ned så snart som möjligt? För att då kunna klara ineliggande order och kontrakt har man behövt gå ut och hyra arbetskraft. Alla som har någon insikt i den situation som uppstår i ett sådant läge vet att kostnaderna stiger oroväckande samtidigt som produktiviteten sjunker. Detta är allmänt kända faktorer, och vad som varit att vänta har besannats också nu.

Men denna situation hade inte behövt uppstå. Hade industriministern och koncernens ansvariga ledning i stället, om några uttalanden nu skulle göras, sagt att företaget givetvis skall leva vidare enligt av riksdagen fattat beslut och koncernledningen också i praktisk handling visat att den vill satsa på företaget, ja, då hade den situation som nu uppstått aldrig inträffat.

Dessa uttalanden har inneburit att en del av livskraften har runnit ur företaget samtidigt som förlusterna på ineliggande orderstock har ökat. Att det är stora belopp som det handlar om framgår ju inte minst av de uttalanden som gjorts av företagsledningen. Den har sagt att med en fortsatt massmediedebatt om Öresundsvarvet, med en okontrollerad personalavgång som följd, kan den totala risken för negativa resultatavvikelser på ineliggande orderstock komma att i pengar räknat uppgå till någonting mellan 100 och 120 milj. kr. Och detta är ju precis vad som har skett.

Det är hundratals miljoner som de svenska skattebetalarna i onödan har fått släppa till på grund av dessa dumma uttalanden. Hade en företagsledning i ett privatägt företag handlat på detta sätt, hade den snart blivit entledigad, men i det här fallet sitter man lugnt kvar. Och det kan man naturligtvis göra efter industriministerns lämnade svar, där han, som jag tidigare nämnde,

konstaterar att varken han eller regeringen har formella möjligheter att vidta några åtgärder för att styra koncernens verksamhet. Vad som här skett och sker är något av det mest fruktansvärda som jag har upplevt under min tid som politiskt aktiv. Det är en stor skandal.

Sedan fortsätter industriministern i sitt svar med att redovisa att med hänsyn till den uppkomna situationen har Svenska Varvs och Öresundsvarvets företagsledningarna beslutat att uppta MBL-förhandlingar om nedläggning av Öresundsvarvet. Och sedan dessa förhandlingar avslutats har styrelsen för Svenska Varv beslutat avveckla varvet snarast eller senast i och med utgången av år 1983. Några vidare kommentarer till detta konstaterande lämnas inte i industriministerns svar. Men med anledning av det skedda vill jag ställa en fråga till industriministern: Har industriministern varit informerad om att dessa MBL-förhandlingar skulle sättas i gång, och har industriministern gett sin sanktion till att de skulle få genomföras? Eller förhåller det sig så att den verkställande ledningen för Svenska Varv ensam har beslutat i frågan? Helt visst förhåller det sig nämligen så att varken styrelsen för Svenska Varv eller styrelsen för Öresundsvarvet har getts tillfälle att diskutera frågan innan förhandlingar inleddes – eller ens blivit informerade. Jag ser med förväntan fram mot industriministerns svar.

Sedan anmäler sig nästa fråga, och det är kanske den viktigaste. Hur skall det gå för varvets anställda? Kommer företaget att leva kvar som arbetsplats? Situationen är nu sådan att man genom sitt handlande uppenbarligen har förstört möjligheterna för varvet som nybyggnadsvarv. Skall Öresundsvarvet vara kvar som arbetsplats?

Riksdagen anslog som bekant 100 milj.kr. för utveckling av nya verksamheter. Detta som kompensation för den neddragning av antalet sysselsättningstillfällen som blev en följd av riksdagsbeslutet. Men man har inte gjort några ansträngningar för att med dessa pengars hjälp snabbt påbörja arbetet att skaffa nya jobb. Och jag skulle vilja fråga industriministern: Vem är det som sitter på pengarna? Man måste förstå att det tar tid att få fram något nytt. Därför är det bråttom att sätta kvalificerade personer på den uppgiften – och helst omedelbart.

Nu menar industriministern i svaret att antalet arbetstillfällen inom rimligt pendlingsavstånd är stort. Detta är fel. Det finns enbart i Malmöhus län ungefär 10 500 arbetslösa, en siffra som nu tenderar att öka. Och de lediga jobben passar inte alltid till den lediga arbetskraften.

Vad som kommer att ske i Landskrona och regionen om man inte snabbt går in och på allvar tar itu med frågorna är att den kvalificerade arbetskraften sugs upp, och kvar blir en stor grupp som blir ytterst svårplacerad. Det finns inte heller, som industriministern tycks tro, jobb ens för den kvalificerade arbetskraften inom lämpligt pendlingsavstånd. Den kommer, precis som nu sker, att flytta från regionen. Resultatet blir det som kunnat avläsas efter den neddragning av arbetstillfällena som redan skett vid Öresundsvarvet, nämligen att befolkningen minskar.

Landskrona kommun har under de senaste åren minskat sin befolkning med omkring 1 500 personer. Detta kan avläsas i ett ständigt ökat antal

tomma lägenheter. Det kommunala bostadsbolaget har i dag ca 550 tomma lägenheter, och utöver detta finns ett antal i det privata bostadsbeståndet. Det går alltså inte att låta de fria marknadskrafterna få råda. Man måste försöka styra utvecklingen, i annat fall blir konsekvenserna för kommunen katastrofala.

Jag ser ändå ett litet hopp i vad industriministern säger i de sista raderna av svaret. Han konstaterar där att han självfallet är beredd att gå in med insatser om problem skulle uppstå på den lokala arbetsmarknaden. Och jag vill understryka vad jag tidigare har sagt. Det går inte att sitta och vänta och se och hoppas på att marknadskrafterna skall lösa problemen. Lösningarna skall finnas i samma ögonblick som nedskärningen vid Öresundsvarvet sker. På så sätt kan man lösa kommunens och regionens problem, problem som sannerligen är stora nog i dag. Från kommunens sida har en rad projekt och förslag tagits fram och presenterats – det är angeläget att överläggningar också om dessa förslag kommer till stånd så snart som möjligt.

Anf. 32 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Det var många synpunkter, många ord. Men jag vill från början klart säga att hela denna ström av ord från mina kolleger inte kan undanskymma det faktum att riksdagsmajoritetens beslut i våras grundades på ett mycket bräckligt underlag, att det skapade falska illusioner hos de anställda på varvet och i kommunen och att beslutet visade sig i all sin skröplighet bara efter några korta veckor, när pengarna var slut.

Får jag sedan gå in på ett detaljbemötande av en mängd kommentarer som herrar interpellanter och frågeställare har framfört.

För att börja med Hugo Bengtsson vill jag säga att tyvärr har Hugo Bengtsson litet otur när han vill göra gällande att riksdagsbeslutet är någonting annat än det är. Citatet om undantag i mom. 18 i utskottsbetänkandet gäller inte reservationen. Det är en ganska avgörande skillnad. Hugo Bengtsson har alltså en helt felaktig utgångspunkt när han ifrågasätter den formella grunden för detta ärende.

Jag vill också till Hugo Bengtsson säga att visst har det förekommit negativa uttalanden. Jag har för min del sagt – när det blivit uppenbart att Öresundsvarvets ineliggande order, då de så småningom skulle vara så att säga upparbetade, också ledde till att företaget var likvidationsskyldigt – att det fanns två vägar att välja: att genom ett nytt riksdagsbeslut anslå mera pengar eller att acceptera den vägledande principen om anpassning av verksamheten inom den givna ramen. Det är de två vägar som alltjämt står till buds, och jag redogjorde för dessa vägar i ett herr Hugo Bengtsson närstående organ, nämligen Arbetet. Jag tycker det är på tiden att man upphör med den vilseledande informationen kring vad jag har sagt eller inte sagt i detta sammanhang. Jag har bara redovisat kalla fakta – vilka vägar vi har att gå efter riksdagsbeslutet. De ansvariga för den negativa information som skadat företaget får Hugo Bengtsson söka någon annanstans – och på betydligt närmare håll än hos mig.

Hugo Bengtsson säger att det är en stor skandal att jag säger i mitt svar att

jag inte har formella möjligheter att styra koncernen. Hur många gånger – det kan vara ett svar till alla tre, interpellanterna och frågeställaren – skall man här i kammaren behöva säga att det måste föreligga en klar arbetsfördelning mellan styrelse, verkställande ledning och bolagsstämma som företrädar ägarna? Hur skall man kunna få en ekonomisk verksamhet att fungera i ett land, om man ständigt skall möta krav i riksdagen på att riksdag och regering skall sätta sig i styrelsernas position och korrigera träffade beslut? Hugo Bengtsson vet bättre. Och var då försiktig med att dra för långtgående växlar på den här typen av argumentering!

Det är likadant med MBL-förhandlingarna. Självfallet lägger jag mig inte i företagets MBL-förhandlingar. Där är det inte skillnad mellan statliga och enskilda företag. Detta har företagen själva att ta ansvaret för.

Jag har hela tiden hävdats att varvet skall vara kvar som arbetsplats, att det är en viktig tillgång när det gäller att differentiera näringslivet i Landskrona kommun. Detta har även varit en väsentlig utgångspunkt vid de samtal som jag fortlöpande har haft med representanter för Landskrona kommun.

Jörn Svensson säger att det från regeringens sida har påståtts att arbetarna är lata. Det är rent nonsens. Låg produktivitet kan ha flera orsaker. Öresundsvarvet har dess värre släpat med låg produktivitet, men jag anklagar inte arbetarna för detta.

Jag blev nästan röd till tårar när Jörn Svensson talade om hur uselt det verkligen är i våra sydliga landamärena – i Skåne, denna nedslitna region – men jag undrar om man inte ändå måste försöka se allting i dess relativa sammanhang. Visst vet jag att det finns problem i Skåne, men där finns det också väsentligt större möjligheter att läka sår än i andra delar av vårt land.

Jag skall uppehålla mig litet utförligare vid vad Thage Peterson här har sagt.

Han skulle inte vilja ha den här debatten. Nej, det skulle inte jag heller vilja. Vi är överens, i varje fall så långt. Men jag förmodar att det är bristfälligheterna i vårens riksdagsbeslut som gör att debatten kommer till stånd och som också gör att vi kan vänta oss ytterligare debatter i den här frågan. Jag sade tidigare till Hugo Bengtsson att det finns två vägar som är möjliga att gå här, nämligen att antingen anvisa mera pengar eller att acceptera de ramar och direktiv som riksdagen har uppställt.

Jag vill allvarligt ifrågasätta Thage Petersons omdöme om Svenska Varvs ledning när han anklagar den för att inte följa riksdagens beslut. Det är en mycket allvarlig beskyllning, som jag bestämt vill tillbakavisa, liksom uttrycket att Svenska Varvs ledning visar nonchalans mot riksdagen. Jag måste också konstatera att Thage Peterson trots alla ord som han använde när han stod i talarstolen inte på något sätt har lyckats bevisa att riksdagens beslut är någonting annat än det är: Man beslöt – på majoritetens inrådan – att acceptera Öresundsvarvets plan, som var fotad på ett så bräckligt underlag. Man beslöt också att anvisa pengar för att möjliggöra genomförandet av den planen. Men vi har samtidigt ett riksdagsbeslut som säger att när pengarna tar slut i Svenska Varv-koncernen måste verksamheten

anpassas inom den givna ramen. Och som jag sade tidigare står Öresundsvarvet inför likvidationsshot. Detta faktum kan man inte bortse från. Det har Thage Peterson inte heller försökt göra, men han drar helt felaktiga slutsatser i sin plädering. Den enkla sanningen är att så som riksdagsbeslutet ser ut har Svenska Varvs ledning inte något annat val än att anpassa verksamheten till den givna ramen. Men eftersom det ändå kommer att bli komplikationer, är det självklart för mig att återkomma till riksdagen med en proposition, som jag har för avsikt att lägga fram i februari månad, vilket jag tidigare har meddelat.

För att försöka bevisa att riksdagsbeslutet inte skall tolkas på ett annat sätt berättar Thage Peterson först en lång historia om att socialdemokratin redan i januari ville behålla varvet som arbetsplats, att man krävde rejäla insatser, etc., men han bortser helt från att vi ändå har beslutat om t. ex. regionalpolitiskt stöd nere vid Öresund – några kilometer från den europeiska marknaden. Det är naturligtvis att vara vårdslös i sina omdömen när man säger att ingenting har gjorts för att klara problemen på orten.

Jag skulle vilja säga att det på något sätt är litet genant att behöva driva denna debatt på det här sättet, när det ändå är så uppenbart klart vad riksdagsbeslutet innebär och att vi nu har att ta konsekvenserna av detta. Jag bygger inte min argumentering på formalia, utan jag bygger den på realiteter, dvs. att de anvisade pengarna är slut och att vi då måste ta ställning till hur vi skall gå vidare.

Innan jag slutar skulle jag vilja ta upp vad Thage Peterson sade om att Öresundsvarvet inte gått sämre än andra varv. Det är inom koncernen dock bara Öresundsvarvet som står inför ett likvidationsshot. Det är bara där som problemen är akuta.

Under detta anförande övertog tredje vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Anf. 33 JÖRN SVENSSON (vpk):

Herr talman! Industriministern har en dubbel attityd. När det handlar om att komma Öresundsvarvet och dess anställda till hjälp förskansar han sig bakom formalia. Men när det gäller att försvara koncernledningen finns det plötsligt inga formella hinder; då ger han sig in i bedömningar och värderingar och ställer sig på den ena partens sida. Det är också signifikativt med hänsyn till vad jag sade tidigare. Det råder inget tvivel om vad regeringen hela tiden har velat eller om på vems sida man stått. Det säger också ganska mycket om regeringens attityd till människorna, till problemen ute i regionen och över huvud taget till försöken att få grepp om regionens utvecklingsproblematik.

Industriministern påstod att han blev rörd till tårar av det jag sade om Skåne. Jag vill be åhörarna notera att detta var sagt på ett hånfullt sätt. Industriministern gör sig löjlig över oron och över problemen. Det säger väl litet om den cynism när det gäller människosynen och samhällssynen som präglar den nuvarande regeringspolitiken.

Det finns två andra kännetecken för denna politik. Det hör till de lärdomar vi måste dra av denna debatt och den verklighet som föregått den.

Det ena är att regeringen inte förstår i vilken sorts samhälle den lever. Den förstår inte ens det kapitalistiska samhälle som den själv säger sig vara anhängare av. T. o. m. detta samhälle har nu utvecklats därhän att det inte kan leva på det gamla sättet längre. Det kan inte vara organiserat på det gamla sättet längre, dvs. att det låter det privata kapitalet, företagsledarna och företagsägarna efter eget gottfinnande besluta och där summan av dessa beslut blir den slumpartade anarkiska utvecklingen av en nation eller en region och av dess näringsliv. Det har blivit så att enskilda företag och företagsledningar såsom de nu är organiserade inte representerar den grad av allsidighet och överblick som är nödvändig för att en regering och en nation skall veta vad det är för väg den går och vad det är som kommer i framtiden och inrikta sig därefter.

Trots att regeringen verkar i ett samhälle där det krävs planering på 20–25 års sikt, kan den inte ens planera för ett eller två år framåt. Den kan inte överblicka småbitar när det krävs översikter över större sammanhang. Och trots att detta blir alltmer uppenbart förskjuts ändå regeringens politik ständigt i motsatt riktning. – Det får gå som det vill. Den bästa medicinen är att inte gripa in alls, utan låta saker och ting flyta av sig själva. Så skall ske i Skåne såväl som det har gjort i andra, ännu svårare krisregioner, med känt resultat.

En annan fråga som vi som ser och förkastar det felaktiga i denna regeringens syn måste ställa oss är följande: Vilken sorts människor är de framsynta och skickliga företagarna och företagsledarna, som ju i regeringens skildringar alltid är de som skall rädda landet ur depressionen och ur ekonomiskt kaos? Den ena branschen efter den andra kör de i botten. Nu börjar t. o. m. industriministern, allteftersom pengarna tar slut även för den uppgiften, att bli trött på att sopa upp efter dem.

Vad är det för sorts folk som hela tiden håller på sin egen prestige, som låter idégivare vänta utanför dörren tills de tröttnar, som vägrar att ta till sig skapande tankar, som uppträder övermaga inte bara mot folk som har idéer utan också mot de anställda och deras organisationer och håller saker och ting hemliga för dem? Vad är det för människor som har den dogmatiska inställningen att det som de inte själva kan tänka sig att godkänna inte heller skall få lov att förverkligas? De som inte alls förstår villkoren för hur företagande måste gå till i det moderna, långt avancerade industrisamhället. De som uppträder med kejsarlater mot presumtiva stora kunder och sedan beklagar sig över att de måste lägga ned den verksamhet de är satta att förvalta.

Den sortens folk är slutgiltigt att beteckna som inkompetent att leda ett land och dess näringsliv, och regeringens politik har åtminstone bidragit till att inför nästa val klargöra detta förhållande.

Torsdagen den
6 november 1980

*Om Öresunds-
varvet*

Anf. 34 THAGE PETERSON (s):

Herr talman! Många ord, säger industriministern litet nedlåtande om våra inlägg. Jag skulle vilja fråga: Tycker industriministern verkligen att det är så konstigt att oppositionen tar upp hanteringen av den fråga vi nu diskuterar? Egentligen borde ju också representanter för regeringspartierna göra samma sak. Hyser inte industriministern någon oro för att hanteringen av denna fråga kan ha skadat människors förtroende för det parlamentariska arbetet?

Öresundsvarvet fick aldrig den chans som riksdagen gav varvet. Det beslut som Svenska Varv fattat om Öresundsvarvet är ett nederlag för riksdagen i dess helhet. Industriministern har inte höjt ett finger för att rätta till det beslutet eller för att det skall underställas riksdagen. Jag hävdar att detta är en principiellt mycket allvarlig fråga, som också borde bekymra regeringen. I förlängningen av denna diskussion, som jag ofta har mött ute bland människorna, ligger nämligen frågan om riksdagen över huvud taget skall lägga sig i regeringens agerande.

Genant, säger herr Åsling som kommentar till den här debatten. Det är ett uttryck som jag känner igen från många av mina debatter med industriministern – det är ett av herr Åslings favoritord.

Jag ställde ett par frågor i min interpellation, och jag upprepade dem för industriministern i mitt första inlägg.

Den ena frågan var: Vad har industriministern gjort och vad avser han att göra för att följa upp riksdagens beslut om Öresundsvarvet? Egentligen har jag inte fått något svar på den frågan. Industriministern har bara sagt: Jag återkommer så småningom till riksdagen med en proposition i frågan.

Vad är det för proposition? Jo, det är en proposition som kommer någon gång i vår – mars månad har nämnts – där industriministern presenterar räkningen för Svenska Varvs nedläggningsbeslut. Men nu accepterar han nedläggningen, och under de månader som hinner förflyta innan riksdagen får möjlighet att diskutera handläggningen av den här frågan har herr Åsling och Svenska Varvs ledning lagt ned Öresundsvarvet. Den propositionen innebär ingen realbehandling annat än en prövning av den miljard eller något däröver som det har nämnts att en nedläggning av Öresundsvarvet kostar.

Industriministern går från sköra formalia till ett helt orimligt resonemang. Det är när han säger: Bevisa riksdagens beslut! Men riksdagens beslut är ju vad det är. Beslutet kan inte bli något annat – det var entydigt. Det är en annan sak om man sedan inte tycker om beslutet. Där kan jag hålla med herr Åsling om att vi i riksdagen då och då fattar ett beslut som man kan ha synpunkter på – men det är ändå ett riksdagsbeslut.

Herr Åsling gled ifrån också en annan viktig fråga. Jag upprepar också den frågan: Anser industriministern att riksdagsbeslutet innebär att Svenska Varvs styrelse har full frihet att lägga ned något annat storvarv eller rent av hela varvskoncernen utan att den frågan skall behandlas av ägaren, dvs. behandlas här i riksdagen? Det är en fråga som bör besvaras med ja eller nej.

Jag vill slutligen ge en kommentar till varför vi anser att den totala nedläggning av Öresundsvarvet som industriministern nu accepterar är ett uttryck för dålig industripolitik. Här handlar det om att man accepterar den totala nedläggningen av Öresundsvarvet utan att undersöka om det går att behålla reparationsdelen, utan att undersöka om det går att behålla verkstadsdelen, utan att undersöka om det finns andra utvecklingsbara delar för att bevara industrikapaciteten.

Vad gör man i stället? Man säger: Lägg ned, bara lägg ned! Och det är mot det som vi protesterar, att industriministern hellre tar arbetslöshet och utslagning än gör ett försök att undvika arbetslöshet, utslagning och förstöring av industrikapaciteten. Vad är detta för industripolitik?

Anf. 35 HUGO BENGTTSSON (s):

Herr talman! Industriministern säger beträffande Öresundsvarvet att det inte är underligt att det blev som det blev och att beslutet grundade sig på ett felaktigt underlag. Men det underlaget, herr industriminister, var visst inte dåligt. Jag är övertygad om att det i allt väsentligt hade kommit att hålla, om inte industriministern och Svenska Varvs ledning hade gått ut och gjort de uttalanden som de gjorde. Vilka presumtiva kunder är intresserade av att placera beställningar hos ett företag, om vilket ägaren och den verkställande ledningen säger att det inte kommer att finnas kvar, att det skall läggas ned? Under hand har det ju blivit känt att företagsledningen inte får lov att lämna offerter ens inom de smala sektorer där man hade vissa planer. Vad jag nu resonerar om är de supplybåtar som man var inne på och på vilket område man skaffat sig ett stort tekniskt kunnande. Under sådana förhållanden är det inte underligt att företaget går dåligt – jag utvecklade detta också i mitt tidigare anförande.

Sedan säger industriministern att jag har fel i min tolkning av riksdagens beslut och av vad som innefattas i mom. 18 av näringsutskottets aktuella betänkande. Jag har hört det resonemanget tidigare. Förmodligen är det kanslihusets jurister som har servat Svenska Varvs och Öresundsvarvets ledning med de här uppgifterna, och jag förstår att det är meningslöst att ytterligare diskutera detta här i dag. Men jag när en stilla förhoppning att riksdagens konstitutionsutskott kommer att granska den här saken.

Vidare säger industriministern att likvidationsplikten för Öresundsvarvet står kvar. Företagsledningen måste alltså handla så som den har gjort. Jag anser att det sannerligen inte är underligt att detta företag befinner sig i en situation där det, om det skall följa aktiebolagslagen, har likvidationsplikt. Öresundsvarvet har nämligen en omsättning på 700 à 800 milj. kr. om året och har ett aktiekapital på – hör och häpna – 12 miljoner svenska kronor. Företagsägarna har tidigare inte velat diskutera någon höjning av detta aktiekapital. Enligt aktiebolagslagen är man ju pliktig att gå i likvidation när två tredjedelar av aktiekapitalet är förbrukat. Så ser den historien ut. Det är sannerligen inte underligt att förhållandena är som de är. Man försöker i dessa stycken att rida på formalia.

Industriministern säger vidare att jag och andra här i riksdagen inte kan gå

in i bolagsstyrelsens ställe. Nej, det är jag helt klar över att vi definitivt inte kan göra. Men industriministern har ju ett ägaransvar, och han bör kunna lämna besked om hur verksamheten skall bedrivas och hur det hela skall se ut och inte bara överlåta det till en bolagsstyrelse, vars högsta önskan är att sabotera riksdagens fattade beslut för att visa att den hade rätt i sina första utspel, då den ville lägga ned varvet. Det enda positiva besked som jag fick av industriministern, och det noterade jag noggsamt, är att Öresundsvarvet skall vara kvar som arbetsplats. Det är tacknämligt, men nu vill jag be industriministern att handla snabbt, för i annat fall kommer katastrofen ändå att inträffa. Något sådant hoppas jag att vi skall slippa uppleva.

I mitt första anförande ställde jag en fråga, som industriministern inte svarat på. Den gällde om industriministern var informerad om de MBL-förhandlingar som inleddes om nedläggning av företaget. Hade industriministern sanktionerat detta? Jag är tacksam för ett svar på den punkten.

Anf. 36 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jag svarade faktiskt på frågan om MBL-förhandlingarna, men Hugo Bengtsson kanske inte uppfattade det. Jag sade att detsamma gäller för MBL-förhandlingarna som för andra åtgärder som det är företagsledningarnas uppgift att genomföra: Ägaren skall inte blanda sig i dem. Det blir en orimlig situation om riksdag och regering, alltså de politiska beslutsfattarna, skulle komma och anförda synpunkter på när, om och hur MBL-förhandlingarna skall bedrivas – det må sedan gälla statliga företag eller andra. Då skulle det, förmodar jag, väckas interpellationer eller frågor om ministerstyre och allt vad därtill hör.

Det underlag som den socialdemokratiska oppositionen lät förleda sig av vid beslutet i näringsutskottet var extremt dåligt, Hugo Bengtsson. Det är ingen som helst tvekan om detta. Det går inte att komma ifrån genom några kringgående manövrer som att skylla på ett eller annat uttalande i frågan. De sämsta affärerna av dem alla – färjeaffärerna – avslutades långt innan den här diskussionen fördes. Hur kan det i så fall komma sig att de var så dåliga?

När det gäller att tolka riksdagens beslut håller jag mig till vad som är riksdagspraxis. Jag stöder mig i det här fallet inte på juristerna i kanslihuset, som Hugo Bengtsson säger. Men den diskussionen kan få anstå. Jag tycker också att det är en fördel om KU prövar den här saken. Det måste ju vara någon ordning även i Sveriges riksdag när det gäller hur man skall tolka besluten!

Thage Peterson säger att hela den här frågan skadar förtroendet för det parlamentariska systemet. Självklart! Så som oppositionen drivit spelet i den här frågan! Nu anklagar man t. o. m. en företagsledning som fullföljer riksdagens beslut! Vad skall svenska folket tro, när ledande riksdagsmän nedlåter sig till detta?

Jag vill bestämt ta avstånd från försöken att ifrågasätta att Svenska Varvs ledning fullgör sin uppgift. Man kan naturligtvis diskutera olika inslag i varvsledningens handlande, men det finns ingen som helst tvekan om att varvsledningen efter bästa förmåga genomför riksdagens beslut. Om det

ifrågasätts måste jag bestämt protestera!

Vad var det som hände? Hela felet är naturligtvis att oppositionen – både socialdemokratin och vpk – förleddes till ett ställningstagande i näringsutskottet som innebar att man inte insåg de ekonomiska realiteterna. Varför skall vi hymla med fakta? Det är ju detta som diskussionen gäller! Man låste sig för en position utan att inse att man var förd bakom ljuset när det gällde de ekonomiska konsekvenserna! Att nu försöka göra mig eller regeringen ansvarig för detta – ett av de största misstag som har begåtts av en svensk riksdag – är verkligen att ta i. Jag varnade i den debatt vi hade i våras omkring varvspropositionen för de här förhastade ställningstagandena.

Jag skulle vilja karakterisera det som oppositionen föll för som en skandalös lättfärdighet när det gäller att hantera viktiga näringspolitiska ställningstaganden. Och nu får vi räkningen. Nu ser vi konsekvenserna, plus att många människor känner en ökad otrygghet, eftersom ett konkret framåtsyftande besked om varvet inte kom.

Thage Peterson frågar mig om riksdagsbeslutet innebär att Svenska Varvs ledning har rätt att lägga ner flera storvarv. Det är en mycket hypotetisk fråga, Thage Peterson, men det står i riksdagsbeslutet att om de angivna ekonomiska ramarna inte räcker, skall man anpassa verksamheten därefter.

Mot den typen av ramresonemang brukar ju inte heller socialdemokratin opponera. Ger man en företagsledning ett ansvar att på bästa sätt tillsammans med facket och de anställda lösa sina uppgifter, måste man ha ett ramresonemang som innebär att går det inte att hålla sig inom ramen så får företaget anpassa verksamheten därefter – annars är det ju ett fullständigt meningslöst beslut.

Att vi skulle ta arbetslöshet och utslagning är nonsens. Mina diskussioner med Landskrona kommun, med facket och med alla inblandade parter går ut på att vad som än händer skall vi ge Landskrona all den hjälp vi rimligen kan, med hänsyn till de resurser som står till vårt förfogande och med hänsyn till krav i andra landsdelar, för att klara sysselsättningen, för att se till att de enskilda människorna inte kommer i kläm. Låt oss slippa den typen av insinuationer i fortsättningen i den här debatten, jag ber det.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag bara påminna om vad det är vi diskuterar. 1977 satsade folkhushållet 4 miljarder i subventioner till svensk varvsnäring. 1978 satsades 5,4 miljarder och 1979 3 miljarder. Vi vet av prognoserna att Svenska Varv-koncernen i år går med en förlust på i varje fall 1,6 miljarder. Summa på fyra år: 14 miljarder. Till det kommer konsekvenser som inte kan överblickas i dag. Till det kommer också det riksdagsbeslut vi fattade i våras som sträcker sig framåt i tiden och som avser åtskilliga miljarder.

Här rör det sig alltså om insatser inom näringspolitiken av en extrem storleksordning, när vi samtidigt har ett budgetläge och en finansiell situation som gör att vi med ökad skärpa och målmedvetenhet måste prioritera våra insatser, måste lägga varje krona där den ger maximal utdelning i form av trygghet i arbetet och i en förbättrad bytesbalans.

Nr 18

Torsdagen den
6 november 1980

*Om Öresunds-
varvet*

Anf. 37 THAGE PETERSON (s):

Herr talman! Jag blev litet förvånad över ett uttalande som herr Åsling gjorde i sitt första inlägg. Han talade om negativ information, och han förde fram beskyllningen att man på fackligt eller socialdemokratiskt håll skulle ha förtalat Öresundsvarvet och dess möjlighet att utvecklas. Vad är det för uttalande som industriministern tänker på?

Industriministern gjorde mig *mycket* förvånad när han började tala om att vi har drivit ett spel i den här frågan. Vilket spel, herr Åsling? Vad är det för spel som den fackliga och politiska arbetarrörelsen och löntagarorganisationerna har drivit i varvsfrågan? Riktas han en sådan beskyllning inte bara mot oppositionen, utan också mot Metall, SIF, SALF och andra organisationer som helt delar den socialdemokratiska uppfattningen när det gäller varvspolitiken så måste han tala om vad han menar – vad det är för spel han talar om? När vi varnar regeringen för att avveckla industrikapaciteten, när vi slår vakt om människors trygghet, när vi säger "gör försök att hindra arbetslöshet och utslagning" – är det då detta ni kallar för ett spel, herr Åsling?

Det är närmast cynism som industriministern gav uttryck för i talarstolen för en stund sedan.

Industriministern talar i dag, liksom han har gjort vid ett par andra tillfällen, mycket om det bräckliga ekonomiska underlaget för den lokala utvecklingsplanen för Öresundsvarvet. När nu facit ligger klart, kan jag hålla med om att vissa kostnader kanske undervärderades. Men det var ju så att hela det ekonomiska underlaget för riksdagens varvsbeslut, det som industriministern servade riksdagen med, var dåligt! Förlusten blev ju mycket större än vad industriministern och regeringen trodde när det gäller hela varvssektorn. Jag kritiserar inte industriministern för detta. Det här är ett svårt område, där många har misslyckats med att göra säkra bedömningar. Men jag tycker nog att industriministern borde tala i något mildare ordalag än han använde från talarstolen för en stund sedan.

Han sade att socialdemokraterna förleddes, att vi hymlade, att vi fördes bakom ljuset. Vad är det fråga om, industriministern? I så fall förleddes hela riksdagen av de siffror vi accepterade och som kom från regeringen. Då är det ju regeringen som förde riksdagen bakom ljuset med de beräkningar som fanns då riksdagen skulle ta ställning i varvsfrågan.

Inte hymla med fakta, sade industriministern. Jag vill återgälda det uttrycket: Inte hymla med fakta, industriministern!

Vi är medvetna om varvets svåra läge. Det går inte att från någon sida argumentera bort att varvet är i ett mycket svårt läge. Vi blundar inte för denna situation. Men vi accepterar inte vilken behandling som helst.

Lika litet som i våras har vi nu en fastlåst position i varvsfrågan. Jag vet att också Landskrona kommun och de fackliga organisationerna har en öppen och konstruktiv inställning.

Vi har våra tre handlingslinjer från i våras. Dem känner industriministern till. Låt inte ännu en gång den hårda och hänsynslösa blockpolitiken från regeringens sida få styra varvsfrågan!

Vi menar att man skall behålla så mycket som möjligt av Öresundsvarvets nuvarande verksamhet i Svenska Varvs regi. Vi behöver ha kvar ett reparationsvarv i Sydsverige. Gå inte upp i talarstolen, herr Åsling, och säg att det är bara nys! Det finns många inom varvsnäringen som säger att det är helt vansinnigt att lägga ned Öresundsvarvets reparationssida.

Vi menar vidare att koncernledningen har ansvar för att alternativ produktion läggs till Öresundsvarvet. För detta har man pengar. Totalt beviljade riksdagen 900 milj. kr. inkl. de 100 miljoner som var öronmärkta för Öresundsvarvet till just alternativ produktion och utveckling. Låt en del av de pengarna, herr Åsling, komma varvsindustrin, Öresundsvarvet, till del. Låt människorna börja arbeta på utveckling av alternativ produktion, och låt det också bli ett inslag i industripolitiken.

Och sedan har, vad än herr Åsling kan säga om arbetsmarknadsläget i Landskrona, regeringen ett ansvar för industrietableringen i Landskrona. Låt inte ännu en gång, herr Åsling, den hårda och brutala blockpolitiken sätta stopp för ett resonemang om en sund utveckling när det gäller varvsfrågorna.

Anf. 38 JÖRN SVENSSON (vpk):

Herr talman! Industriministern har kommit in i det magistrala stadiet. Han vill gärna påminna oss andra, säger han, om hur stora subventioner staten har fått ge ut på varven.

Låt mig då få returnera med att påminna industriministern om varför detta subventionsbehov har uppstått, om bakgrunden till det, om hur det var när varvsindustrin befann sig i privata händer, i händerna på det privatkapital som enligt herr Åslings mening och enligt den borgerliga filosofin representerar höjden av sakkunskap och framsynthet. Man ställde inte om i tid, man utnyttjade inte de goda tiderna, man hade över huvud taget ingen blick för sådana perspektiv. Därför gick det därhän när världsmarknadens struktur ändrades och när det kom som oavsett oljekris och annat ändå skulle ha kommit – om också möjligen något senare. Man stod där avklädd, utan planer, utan begrepp om hur man skulle göra, och hade bara att till gott pris låta sig köpas ut av staten, som sedan skall fullgöra nedläggningsplikten.

Lättfärdiga är vi som tillhör den politiska oppositionen, säger industriminister Åsling. Jag vet inte det. Lättfärdighet i sådana här sammanhang, det visar man ifall man år efter år, tvärtemot synpunkter som framförs i den offentliga politiska debatten här i riksdagen, inte bryr sig om att i tid sätta in resurser för omställning och för förnyelse.

Lättfärdig är man när man inte ser att en näring som varven som de såg ut år 1970 inte hade beredskap att möta de förändringar som man redan då kunde klart spåra.

Lättfärdig är man om man lämnar över saker och ting åt varvsledningarna – sådana som fanns på den tiden – som inte hade någon som helst framförhållning och som aldrig tänkte sig in i eller ville se den situation som uppstod när tankerkonjunkturen var slut.

Lättfärdig är man när man vägrar att agera, vägrar att skaffa sig ett grepp

om problemen medan de ännu är hanterliga.

Lättfärdig är man när man säger att en region får klara sig själv, därför att just för ögonblicket är inte katastrofen så stor som den är i en annan region, i en annan del av landet, där utvecklingen har hunnit längre, där depressionen och krisen är djupare.

Lättfärdig är man när man inte förstår och inte vill handla efter insikten att kriser måste avväjas innan de har satt kniven på strupen på en. Och det kan egentligen bara avväjas på det sättet och med en sådan framförhållning.

Lättfärdig är man slutligen när man har som högsta livsfilosofi och som princip att då det gäller vem som skall föra nation och folk ur en ekonomisk och social kris sätta all tilltro till ett skikt av människor, av kapitalägare, direktörer och företagsledare som ju i fall efter fall, i bransch efter bransch, på ort efter ort, i region efter region visar upp precis samma mönster: maktfullkomlighet, idélöshet, bristande sinne för öppenhet och demokrati, för förmåga att skapa samarbete inom företaget i syfte att kämpa för bättre förhållanden. Det är människor som har en övermaga attityd till det som är nytt, som låter idégivare stå och vänta och som tycker att det egentligen är kundernas skyldighet att komma och ställa sig i kö. Men av allt att döma är tiden snart över för den sortens folk att på detta sätt sitta i härskarställning, något som de gjort alltför länge här i Sverige. Det bedrövliga är att de kan hinna ställa till mycket elände innan deras epok är slut.

Anf. 39 HUGO BENGTTSSON (s):

Herr talman! Jag upprepade min fråga till industriministern om han hade haft överläggningar med Svenska Varvs ledning då det gällde de beramade MBL-förhandlingarna om en nedläggning av Öresundsvarvet. Industriministern säger att det är företagsledningen som skall sköta dessa förhandlingar – inte han. Det är ungefär kontentan av hans resonemang, och jag är verkligen häpen. Jag är medveten om vem som skall sköta förhandlingarna, om det skall skötas några. Men min fråga var närmast: Hade företagsledningen fått sanktion för dessa förhandlingar? Industriministern menar att vi inte skall blanda oss i detta, men det är vad vi i allra högsta grad skall göra.

Här gäller det nämligen 2 600 människors arbetsplats och dessa människors anhöriga. Och då det är ett statligt företag skall vi som ägare uttrycka en viljeinriktning. Jag förmodar att industriministern har gjort det i detta fall – och då är det ett medgivande. Jag kan inte göra någon annan tolkning.

Industriministern menar att den stora olyckan är att vi från socialdemokratiskt håll gjorde en felsatsning när vi trodde på de planer som togs fram av företagsledningen och av de anställda och deras organisationer vid Öresundsvarvet. Jag sade dock redan i debatten den 5 juni att jag givetvis inte vågade ta gift på att resultatet på alla punkter skulle bli enligt planerna. Men industriministern menar att det är vår tro på planerna som är upphovet till det onda – uttalandena från industriministern och företagsledningen i Svenska Varv om att varvet, oavsett vad riksdagen har beslutat, i alla fall skall läggas ner har i detta sammanhang inte spelat någon som helst roll. Jag har tidigare i debatten talat om vad jag tycker på denna punkt, och jag behöver inte

upprepa det. Jag har också kunnat belägga det vid åtskilliga samtal med folket på Öresundsvarvet.

Nu upprepar industriministern – och det är jag i och för sig tacksam för – att han lovar att hjälpa Landskrona-kommun och regionen, om det behövs. Jag menar att det behövs omedelbart. Vad industriministern har att göra är att se till att de 100 milj. kr. som riksdagen anslög för att skapa nya jobb vid Öresundsvarvet, i Landskrona och Landskronaregionen omedelbart kommer till nytta. Det gäller att anställa nytt, framsynt folk, som kan handskas med dessa problem så att man verkligen når framgång. Och det är sannerligen bråttom. Det går inte att först lägga ned stora delar av Öresundsvarvet och sedan börja titta sig om efter andra sysselsättningstillfällen. Det gäller att ta itu med detta först. I takt med att människor måste gå från sina arbetsplatser på Öresundsvarvet skall de ha något annat att gå till i Landskrona eller Landskronaregionen. Vi har rätt att kräva samma ansvar av staten som arbetsgivare som av företag i det privata näringslivet.

Nr 18

Torsdagen den
6 november 1980

*Om Öresunds-
varvet*

Anf. 40 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Hugo Bengtsson fortsätter att tala om MBL-förhandlingarna. För att nu följa Hugo Bengtssons formulering så exakt som möjligt, vill jag säga att jag inte har sanktionerat att Svenska Varv inleder MBL-förhandlingar. Jag har inte gett direktiv, för det är minsann inte vad ägaren eller hans företrädare i egenskap av ett statsråd skall göra. Det ansvaret måste företagsledningen ta själv. Och har man inte en företagsledning som är beredd att ta sådant ansvar skall man byta företagsledning – ju förr dess bättre.

Jag beklagar uppriktigt att Hugo Bengtsson gör sig skyldig till ett direkt felcitat av mig. Jag tycker att debatten i övrigt inte motiverar sådana avsteg från vad som brukar vara normalt här i kammaren. Hugo Bengtsson säger att jag har sagt: "Oavsett riksdagens beslut skall varvet läggas ned." För att undvika alla missförstånd vill jag säga att jag i somras skrev en insändare på ledarsidan i Arbetet. Där sade jag att det fanns två vägar att välja mellan, dels den vi har åberopat tidigare, dvs. att anpassa verksamheten när pengarna inte räcker till – och det innebär i Landskronas fall en nedläggning av varvet – dels att anslå mera pengar. Det är inte korrekt, Hugo Bengtsson, att använda citat på det sättet.

Det leder mig direkt in på den fråga som Thage Peterson ställde till mig, om vilken negativ information jag avsåg. Jo, det är just när man tillskriver mig andra uttalanden än jag har gjort, andra åsikter än jag har, och ger spridning åt sådant som föreges vara industriministerns uppfattning – vilket det inte är, utan det är vad man har funnit vara matnyttigt ur politisk synpunkt att ta fram. Jag vägrar att acceptera en seriös politisk debatt på de villkoren.

Jag har alltså bara konstaterat fakta. Varvet stod inför likvidationsskyldighet. Det finns två vägar, och vi har att välja mellan dem.

Sedan säger Thage Peterson att vid behandlingen i utskottet gjorde man från oppositionens sida en viss undervärdering av vissa kostnader. Det får väl

framstå i all sin klarhet som dagens understatement. Hela underlaget var bräckligt. Då säger Thage Peterson att det också var karakteristiskt för det underlag som Svenska Varvs koncernledning tillhandahöll departementet. Ja, men det är en viktig skillnad. Den plan som arbetades fram hos Öresundsvarvet och som oppositionen och sedermera en riksdagsmajoritet satte sin tilltro till fick då ödesdigra konsekvenser, eftersom man till denna också knöt en medelsanvisning som visade sig klart otillräcklig, klart orealistisk. Det illustrerar att man inte för ett ögonblick hade de ekonomiska konsekvenserna av sitt ställningstagande klara för sig. Men om – det vet vi inte än – de finansiella ramar som jag föreslog i propositionen och som grundade sig på Svenska Varvs strukturplan visar sig slå fel så går det ut över varvskoncernen. Då har man själv att ta konsekvenserna av sina felaktiga kalkyler och anpassa verksamheten därefter. I ert fall var det däremot så att ni lastade av Öresundsvarvet ansvaret för de lättfärdiga kalkylerna.

Det är ju där skillnaden ligger. Man får inte hantera industripolitiska beslut på det sätt som ni har gjort inom oppositionen. Vårt huvudförslag, strukturplanen, fungerar. Den ställer stora krav på koncernledningen, men den ger ingen som helst tvekan om ansvarsfördelningen och den innebär en sporre för de anställda att göra sitt yttersta för att se till att Svenska Varv blir ett lönsamt företag.

Men låt mig också säga att jag tycker det är bra att Thage Peterson inte längre förnekar att man från oppositionens sida förleddes till ett ställningstagande som inte var baserat på ett beaktande av de ekonomiska konsekvenserna. Thage Peterson för inte den debatten längre, och det hedrar honom, även om det inte är första gången som man inom oppositionen gjort sådana misstag.

Till sist vill jag beröra en sak som Thage Peterson tog upp och som jag tycker är det positiva i den här debatten, som ju säkert återkommer. Det är – och i detta vill jag instämma med Thage Peterson – att vi inte nu skall stanna i positioner, att vi inte stereotyp och stillatigande skall stanna upp i våra överväganden. Jag är för min del inte långsint, utan jag är beredd att göra vad jag kan för att vi på nytt skall få en mera framåtriktad varvspolitik som omfattar hela den statliga gruppen av storvarv. Jag är beredd. Thage Peterson, att medverka till att hitta lösningar, och jag vill avslutningsvis tacka Thage Peterson för den konstruktiva attityd han till sist har visat i den här debatten.

Anf. 41 THAGE PETERSON (s) replik:

Herr talman! Jag begärde ordet för att bemöta industriministern på en viktig punkt, så att inte detta står oemotsagt i debatten. Herr Åsling talade nämligen i rörande ordalag om citatförvanskning. Men i nästa andetag gör han sig själv skyldig till två stycken allvarliga citatförvanskningar.

Den ena var när han påstod att jag i mitt föregående inlägg hade sagt att vi i utskottsarbetet gick in i vårt beslut med vetskap om att det underlag som fanns för den lokala utvecklingsplanen var bristfälligt. Nej, herr Åsling, så sade jag inte. Det jag sade var följande: När facit nu föreligger efter

ytterligare några månaders verksamhet vid Öresundsvarvet, så kan man säga att ett och annat kanske underskattades. Vad jag då avsåg var herr Åslings uppgifter till Sveriges riksdag, de som låg som underlag för hela varvsbeslutet. – Jag skall återkomma till det.

Jag hävdar att man när man bedömer förlusterna för Öresundsvarvet måste komma ihåg utgångspunkten, nämligen att riksdagens beslut icke på en enda punkt har förverkligats. De har icke genomförts. Därför kan man inte bedöma hur hållbar planen är. Regeringen och Svenska Varvs ledning har nämligen icke gett Öresundsvarvet den chans riksdagen ville att varvet skulle få. Så var det med det.

Industriministern säger vidare att han litade på Svenska Varvs koncernledning när det gällde de uppgifter som han vidarebefordrade till riksdagen. Därför lägger han nu skulden på Svenska Varv för de uppgifter som han lämnade till Sveriges riksdag. Sedan säger han: Om inte det här håller får ju Svenska Varv ta konsekvenserna av det. Men då måste jag på nytt fråga hur det förhåller sig med hållbarheten av det uttalande som industriministern gjorde för en stund sedan. Jag frågade: Innebär det att Svenska Varvs styrelse har full frihet att lägga ned andra storvarv, t.o.m. samtliga varv, utan att detta skall behandlas av ägaren, om förlusterna för Svenska Varv blir större än vad industriministern och regeringen har beräknat? Helt plötsligt säger ju industriministern att det är Svenska Varvs koncernlednings ensak att ta konsekvensen av detta. Detta måste ju i så fall innebära en frihet för Svenska Varv att lägga ned de andra varven, om kalkylerna inte håller. Det är litet inkonsekvens i industriministerns olika uttalanden här i dag.

Anf. 42 HUGO BENGTTSSON (s) replik:

Herr talman! Industriministern sade att han hade förväntat sig att vi skulle föra en seriös debatt. Jag har inte försökt göra någonting annat. För min del har jag bara talat om vad industriministerns uttalanden har kommit att innebära för företaget som sådant. Dessa uttalanden av industriministern och av ledningen för Svenska Varv har kommit att medföra oerhört stora svårigheter för företaget med åtföljande stora förluster.

Jag har läst de uttalanden som industriministern gjorde för tidningen Arbetet, och jag har också läst industriministerns uttalanden den 15 juli för Dagens Industri. Vidare har jag läst Veckans Affärer, nummer 32. Ur det numret ber jag att få citera en liten bit. Det står bl.a.: "Tisdagen den 15 juli – alltså mitt i industrisemestern – förbrukade Nils G Åsling praktiskt taget allt personligt förtroendekapital i Landskrona genom att i massmedia slå på trumman för ett nytt regeringsförslag om nedläggning av Öresundsvarvet redan till vårriksdagen 1981."

Dessa uttalanden har, enligt min mening, kommit att verka mycket negativt för företaget. Mycket kvalificerad arbetskraft har försvunnit. Man har fått vända sig till inhyrningsfirmor, vilket, som jag tidigare framhållit, gjort att det har blivit mycket dyrt och besvärligt för företaget att klara situationen.

Nu säger industriministern att vi får se till att vi inte stannar i låsta

positioner. Jag håller med honom på den punkten. Inte heller är jag långsint utan är beredd att i morgon dag sätta mig ned tillsammans med industriministern för att diskutera de här sakerna seriöst. Vi skall naturligtvis inte föra förhandlingarna från riksdagens talarstol och i bänkarna. Det måste ske i andra former och i andra lokaler. Jag ser verkligen fram emot en seriös och positiv debatt, så att vi kan klara sysselsättningen åt människorna vid Öresundsvarvet. Det är det som det handlar om.

Anf. 43 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Får jag till Thage Peterson säga att jag redan tidigare har svarat beträffande det här ramresonemanget. Även oppositionen anslöt sig till detta. Det är ju meningslöst att anvisa ramar, om man sedan inte är beredd att ta konsekvenserna härav. I mitt svar sade jag också att frågan om nedläggning av ytterligare storvarv, enligt min uppfattning, är helt hypotetisk.

Jag tror att de ramar som riksdagen anvisade för de tre återstående storvarven är så pass vida att man kan klara verksamheten inom dessa. Skulle vissa kostnader bli större än beräknat eller skulle den ekonomiska utvecklingen slå fel, finns det så vida ramar till anpassning inom befintlig verksamhet att sådant kan klaras: Försök alltså inte att dra längre gående slutsatser av det ramresonemanget än som är avsikten.

Sedan får jag säga till Hugo Bengtsson att hans senaste inlägg innebar en klar korrigerings, men kanske i Hugo Bengtssons fall litet omedvetet. Att läsa upp ett citat från en tidning, som tillåter sig att ha en viss uppfattning om konsekvenserna av en debatt, och ta det citatet som intäkt för att det är jag som har sagt att varvet skall läggas ned, det är verkligen att gå väl långt. Så naivt får man ändå inte hantera citat! Citat skall vara ordagranna uttryck för den citerades åsikt, och det var faktiskt inte det citat som Hugo Bengtsson här föredrog. Tvärtom var det långt ifrån fallet.

Dessutom är det så att hela den här debatten som socialdemokratin, framför allt A-pressen, har drivit har varit till skada. Man har strävat efter att misstänkliggöra mina uttalanden, mitt konstaterande av att pengarna var slut och att det fanns två vägar att välja mellan – antingen att ge företaget mer pengar eller också anpassa verksamheten efter ramarna. Detta att ständigt misstänkliggöra de uttalandena och inskriva något annat än vad som finns där, av snäva och snöda politiska skäl, har skadat den här debatten.

Det är detta som har gett upphov till detta citat ur Veckans Affärer. Men anklaga inte mig för det! Gå hem till A-pressredaktörerna, som i ovist politiskt nit hanterar informationen på det här sättet.

Sedan tycker jag att slutsatsen av detta är att en debatt omkring så allvarliga näringspolitiska frågor som det här rör sig om, med finansiellt så stora dimensioner, bör vi försöka eftersträva att hålla i sakliga termer. Jag vill också vitsorda och acceptera vad Hugo Bengtsson sade, att han är beredd att för sin del göra det. Låt därmed den här debatten bli inledningen till någonting bättre när det gäller varvspolitiken. Jag tror att både opposition och regeringspartier och parlamentet som institution skulle tjäna på att vi nu

försöker hitta en konstruktiv lösning. I så fall är den här debatten inte helt meningslös.

Nr 18

Torsdagen den
6 november 1980

Anf. 44 THAGE PETERSON (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att industriministern skall vara litet mer aktsam och försiktig när han tar upp en diskussion om olika uttalanden. Så många gånger har jag mött industriministern i politiska debatter både här i kammaren och annorstädes att jag vet att industriministern från talarstolar förvränger uttalanden och sätter in dem i sammanhang där de inte hör hemma. Det var därför jag i mitt förra inlägg ville rätta till vad Nils Åsling sade beträffande de ekonomiska kalkylerna bakom den lokala planen.

Jag vill emellertid, herr talman, slutligen notera två saker. För det första har industriministern här i dag inte kunnat redovisa några åtgärder som han har vidtagit för att följa riksdagens beslut om Öresundsvarvet.

För det andra har han inte kunnat ge belägg för att den socialdemokratiska oppositionen bedrivit något spel i frågan om Öresundsvarvet, så som han i ett föregående inlägg gjorde gällande.

Men också jag vill sluta med att uttala att vi, beträffande Öresundsvarvets framtid som industriarbetsplats, måste nå konkreta lösningar. Det går inte bara, som vi ser det, att fullfölja koncernledningens beslut om en total nedläggning. Vi måste se efter vilka delar som är utvecklingsbara och möjliga att driva vidare. Jag ser inte detta som en inledning till en konstruktiv verksamhet, industriministern. Jag ser det som en fortsättning på de ansträngningar som vi började i januari månad i försöken att få regeringen att driva en vettig varvspolitik.

Anf. 45 HUGO BENGTSSON (s) replik:

Herr talman! Bara ett par ord med anledning av industriministerns senaste uttalande om vad jag har citerat. Jag har anledning tro att det jag har citerat är vad industriministern har sagt, för jag har inte sett några som helst dementier från industriministern – att uppgifterna skulle vara oriktiga. Är de nu felaktiga – all right, då får vi försöka glömma dem.

Jag tar fasta på det sista som industriministern nu sade, att vi verkligen får sätta oss ned för att lösa problemen för de många människorna vid Öresundsvarvet. Jag är beredd att ställa upp redan i morgon.

Anf. 46 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Till sist vill jag bara säga att skulle jag dementera alla de uppgifter som förekommer t. ex. i A-pressen beträffande näringspolitiken, då skulle jag knappast hinna med att vara industriminister. Det sägs så mycket i debatten, och jag ber Hugo Bengtsson ta lärdom av detta förhållande och vara litet kritisk när det gäller de citat och de omdömen som förekommer här och var.

Det är faktiskt så, Hugo Bengtsson, som jag åberopat tidigare, att när den här debatten kom upp i somras, skrev jag en insändare i Arbetet. Vad jag där anförde ansåg jag då vara mitt omdöme om situationen. Om sedan olika pressorgan gör sina egna tolkningar, så må det stå för deras räkning.

*Om Öresunds-
varvet*

Anf. 47 SIGVARD PERSSON (c):

Herr talman! Jag har med intresse lyssnat till den här debatten, och jag har då inte kunnat undgå att göra en jämförelse mellan å ena sidan interpellanternas och frågeställarens tidvis litet hätska utläggning om vad som hänt i varvsfrågan, och å andra sidan den anda i vilken den här frågan diskuterades i varvskommittén i Landskrona i måndags. Den genomgående andan där innebar att vi nu måste se framåt och inte bara tala om vad som har hänt tidigare. Vi måste uppbjuda alla våra krafter och så långt det finns möjlighet skapa nya förutsättningar för Landskronas näringsliv.

Landskrona kommun har också på sistone presenterat ett åtgärdsförslag, som får ligga till grund för diskussion. Att det behövs omedelbara åtgärder för att klara arbetssituationen där nere är helt klart, och därvidlag vill jag helt instämma i vad Hugo Bengtsson har anfört.

Trots allt vad som har sagts här i dag till industriministern vill jag framhålla att vi i Landskrona förlitar oss på industriministerns goda medverkan när det gäller att lösa de här frågorna framöver.

9 § Föredrogs och hänvisades

Proposition

1980/81:56 till justitieutskottet

10 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1980/81:56 till trafikutskottet

1980/81:57 till kulturutskottet

11 § Föredrogs och bifölls

Interpellationsframställningarna 1980/81:32–35

12 § Anmälades och bordlades

Propositionerna

1980/81:45 med förslag till ändring i lagen (1978:428) om aktiesparfonder,
m. m.

1980/81:58 med förslag till lag om Svenska skeppshypotekskassan, m. m.

1980/81:63 om räntebidrag m. m.

1980/81:64 med förslag om förlängning av det statliga lånestödet till
underhåll av vissa hyreshus

13 § Anmälades och bordlades

Motionerna

1980/81:58 av *Joakim Ollén*

1980/81:59 av *Lars Werner m. fl.*

med anledning av proposition 1980/81:17 med förslag till lag mot skatteflykt,
m. m.

1980/81:60 av *Georg Andersson*
1980/81:61 av *Sven Aspling m. fl.*
1980/81:62 av *Olle Aulin m. fl.*
1980/81:63 av *Gunnar Björk i Gävle m. fl.*
1980/81:64 av *Eva Hjeltnström m. fl.*
1980/81:65 av *Kurt Hugosson*
1980/81:66 av *Kurt Hugosson och Lennart Pettersson*
1980/81:67 av *Bengt Wiklund m. fl.*
1980/81:68 av *Ove Karlsson m. fl.*
1980/81:69 av *Christer Nilsson och Catarina Rönnung*
1980/81:70 av *Ingegärd Oskarsson m. fl.*
1980/81:71 av *Olof Palme m. fl.*
1980/81:72 av *Stig Alemyr m. fl.*
1980/81:73 av *Georg Andersson m. fl.*
1980/81:74 av *Sven Aspling m. fl.*
1980/81:75 av *Sven Aspling m. fl.*
1980/81:76 av *Per Bergman m. fl.*
1980/81:77 av *Kjell-Olof Feldt m. fl.*
1980/81:78 av *Eric Holmqvist m. fl.*
1980/81:79 av *Hilding Johansson m. fl.*
1980/81:80 av *Anna-Greta Leijon m. fl.*
1980/81:81 av *Svante Lundkvist m. fl.*
1980/81:82 av *Lisa Mattson m. fl.*
1980/81:83 av *Gertrud Sigurdson m. fl.*
1980/81:84 av *Ingvar Svanberg m. fl.*
1980/81:85 av *Erik Wärnberg m. fl.*
1980/81:86 av *Bertil Zachrisson m. fl.*
1980/81:87 av *Lennart Pettersson*
1980/81:88 av *Åke Polstam*
1980/81:89 av *Sven-Gösta Signell m. fl.*
1980/81:90 av *Sten-Ove Sundström m. fl.*
1980/81:91 av *Ingvar Svanberg m. fl.*
1980/81:92 av *Karl-Erik Svartberg m. fl.*
1980/81:93 av *Olle Svensson m. fl.*
1980/81:94 av *Lars-Ingvar Sörenson m. fl.*
1980/81:95 av *Jörgen Ullenhag m. fl.*
1980/81:96 av *Lars Werner m. fl.*
1980/81:97 av *Lars Werner m. fl.*
1980/81:98 av *Lars Werner m. fl.*
1980/81:99 av *Lars Werner m. fl.*
1980/81:100 av *Lars Werner m. fl.*
1980/81:101 av *Lars Werner m. fl.*
1980/81:102 av *Lars Werner m. fl.*
1980/81:103 av *Lars Werner m. fl.*
1980/81:104 av *Lars Werner m. fl.*
1980/81:105 av *Lars Werner m. fl.*

Nr 18

Torsdagen den
6 november 1980

Anmälan av interpellationer

1980/81:106 av *Lars Werner m. fl.*

1980/81:107 av *Lars Werner m. fl.*

1980/81:108 av *Lars Werner m. fl.*

1980/81:109 av *Lars Werner m. fl.*

med anledning av proposition 1980/81:20 om besparingar i statsverksamheten, m. m.

1980/81:110 av *Johan Olsson m. fl.*

1980/81:111 av *Ingvar Svanberg m. fl.*

med anledning av proposition 1980/81:22 om insyn i statliga företag

1980/81:112 av *Birgitta Johansson m. fl.*

med anledning av proposition 1980/81:20 om besparingar i statsverksamheten, m. m.

14 § Anmälan av interpellationer

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 5 november

1980/81:36 av *Hans Alsén* (s) till statsrådet Elisabet Holm om åtgärder mot misshushållning med läkemedel:

Läkemedel till ett beräknat värde av en halv miljard kronor slängs årligen bort i Sverige. En sjättedel av allt som köps ut på recept används aldrig. Detta framgår av en kartläggning rörande oförbrukade läkemedel i hemmen som genomförts i Uppsala län.

Bakom undersökningen, som skett på uppdrag av socialdepartementet, står länsläkaren Kjell Roos tillsammans med representanter för Apoteksbolaget, socialstyrelsens läkemedelsavdelning och psykologiska institutionen vid Uppsala universitet.

Kartläggningen har bestått av två delar. Dels har en enkät tillställts hushållen med förfrågan om hur mycket mediciner som användes resp. kastades, dels har en granskning skett av hur stora mängder oanvända läkemedel som lämnades till åtta apotek i Uppsala kommun under en vecka.

Även om undersökningen är begränsad till innehåll och omfattning pekar den enligt min mening på allvarliga brister i sjukvårdsorganisationen. En uppenbar misshushållning med resurserna är för handen, och betydande belopp bör kunna sparas.

Det tycks också vara så, att läkemedel som köpts ut utan recept lämnas tillbaka i betydligt mindre utsträckning än när läkares ordination ligger bakom. Doktors och patientens meningar går tydligen isär om medicine-

ringens nödvändighet. Förhållandet ger, som jag ser det, anledning till vidare och fördjupad granskning.

Åberopade undersökning daterad den 30 maj 1979 har överlämnats till socialdepartementet. Några initiativ tycks ännu inte ha tagits i anledning av densamma. Jag finner förhållandet anmärkningsvärt – inte minst mot bakgrund av regeringens uttalade avsikt att bringa ned statens utgifter. Här föreligger uppenbara möjligheter att åstadkomma besparingar samtidigt som påtalade brister i sjukvårdssystemet bör ytterligare undersökas och åtgärdas.

Med hänvisning till det anförda vill jag fråga sjukvårdsministern:

Vilka åtgärder planeras från socialdepartementets sida med anledning av resultaten i undersökningen Oförbrukade läkemedel i hemmen?

1980/81:37 av *Marie-Ann Johansson* (vpk) till arbetsmarknadsministern om vissa arbetstidsproblem:

Iskuggan av besparingsproposition och svångremspolitik har diskussionen om förkortning av arbetstiderna helt kommit av sig. Regeringen konstaterar dock i sin skrivelse 1979/80:168 om riktlinjer för det fortsatta jämställdhetsarbetet att en generell arbetstidsförkortning är angelägen för att öka jämställdheten mellan kvinnor och män.

Vpk instämmer i regeringens syn på det angelägna i en generell arbetstidsförkortning till sex timmars arbetsdag för alla. Vi är också av den åsikten att samhället inte har råd att låta bli att redan nu inleda denna arbetstidsförkortning.

Arbetstiden är i dag mycket ojämnt fördelad

Enligt den officiella statistiken utförs ungefär 6 miljarder arbetstimmar av lönearbetare och småföretagare. Dessa timmar är ojämnt fördelade. Heltidsarbetande (mest män) arbetar ungefär 1 700–2 000 timmar på ett år, medan många deltidsarbetande (mest kvinnor) ligger långt under 1 000 arbetstimmar per år. I stället är hemarbetet – som säkert kräver flera miljarder arbetstimmar per år – snett fördelat åt andra hållet.

Arbete åt alla – en grundläggande rättighet

Vänsterpartiet kommunisterna hävdar rätten till arbete som en grundläggande mänsklig rättighet. Rätten till arbete måste också förenas med möjligheten att kunna försörja sig själv. De arbeten som i dag tillskapas är till stor del sådana arbeten, där dessa villkor inte uppfylls. De flesta deltidsarbetande kvinnor har i dag inte arbetsinkomster som ger en egen försörjning vare sig under den aktiva arbetsperioden eller efter pensioneringen. Kvinnorna är alltså fortfarande i stor utsträckning ekonomiskt beroende av männen. Den jämställdhet mellan kvinnor och män som vi alla i Sverige anser är önskvärd förhindras härmed.

Nr 18

Torsdagen den
6 november 1980

Anmälan av interpellationer

Torsdagen den
6 november 1980

Orsaken till att kvinnor väljer att arbeta deltid är flera. AKU-undersökningen för 1977 anger följande skäl till deltid för kvinnor resp. män:

Anmälan av interpellationer

	i procent	
	kvinnor	män
upptagen av eget hushåll	46	3
egen sjukdom	3	18
studier	3	25
full arbetsvecka mindre än 35 tim.	2	12
vill inte ha heltid	38	27
arbetsmarknadsskäl	6	11
tjänstledighet eller annat	1	4

Av de 118 000 män som 1977 arbetade heltid (13 %) uppgav alltså 3 % skälet "upptagen av eget hushåll" eller ca 3 500. Motsvarande siffra för kvinnorna är 46 % eller ca 330 000. Ca 260 000 kvinnor och ca 30 000 män "vill inte ha heltid". Att det för kvinnor döljer sig hemarbete också bakom denna rubrik, liksom arbetsförhållanden som gör det för tungt att arbeta heltid, är mycket troligt. Det visar också jämställdhetskommitténs utredning Kvinnors arbete.

Kvinnorna har alltså tvingats att inrätta sitt yrkesarbete så, att det går att förena med ett huvudansvar för hem och barn. Över hälften av de yrkesverksamma kvinnorna arbetar i dag på deltid.

Övertid är också en jämställdhetsfråga

AKU-undersökningen för 1977 visar att exempelvis småbarnsfäder arbetar övertid i en utsträckning som överstiger genomsnittet.

AKU-undersökningen för 1978 ger följande tabell över fördelningen av arbetstidens längd bland kvinnor och män:

arbetstid/vecka	kvinnor		män	
	antal	%	antal	%
1-19 tim.	242 000	16,3	85 000	4,3
20-34 "	511 000	34,4	171 000	8,7
34-44 "	646 000	43,5	1 350 000	68,7
över 45 "	87 000	5,8	359 000	18,3

Den könsliga uppdelningen av arbetsmarknaden efter arbetstidens längd visar sig här mycket tydligt. Medan en majoritet av kvinnorna arbetar deltid arbetar hela 18,3 % av männen över 45 timmar i veckan.

Under arbetsmarknadskonflikten i våras kunde vi konstatera hur mycket av servicen i den offentliga sektorn som vilar på övertidsarbete. Det visade sig att stora delar av samhällsservicen var helt beroende av övertidsarbetet, störningar uppstod på i stort sett alla områden bara några dagar efter det att övertidsblockaden satts in.

Övertid – vad säger lagen?

Enligt arbetstidslagen kan övertid tillgripas om särskilda skäl föreligger. Övertid kan då få förekomma upp till 150 timmar per år, men högst 48 timmar inom en fyraveckorsperiod. Föreligger synnerliga skäl kan en anställd åläggas att arbeta ytterligare högst 150 timmar på ett år. Dispens måste sökas för dessa ytterligare 150 timmar. Lagen konstaterar alltså klart och tydligt att övertid inte skall vara något normalt förekommande på en arbetsplats och att övertid definitivt inte bör uppmuntras.

Övertid – ofta bristande planering

Att övertiden ändå är så vanligt förekommande får ses som ett tecken dels på att arbetsgivare inte efterlever arbetstidslagen i någon större utsträckning, dels också som ett tecken på bristande personalplanering ute på arbetsplatserna. I stället för att planera verksamheten med flera anställda – vilket skulle vara gynnsamt från sysselsättningssynpunkt – planerar man med baktanken att kunna tillgripa övertid.

Övertid – missgynnar kvinnan

Som påpekats tidigare har kvinnan tvingats att inrätta sin yrkesverksamhet efter förutsättningen att hon har huvudansvaret för hem och barn. För både hel- och deltidarbetande kvinnor innebär det att hon i mycket mindre grad än mannen är benägen att arbeta övertid. Så länge många jobb (speciellt då s. k. karriäryrken) förutsätter övertidsarbete, så länge kommer kvinnan att missgynnas och betraktas som sekunda arbetskraft. Hon får svårare att konkurrera om jobben och kommer att vara den som först slås ut när arbetslösheten ökar.

Övertid – premiering eller minimering?

I debatten har på senare tid allt oftare hörts förslag om att minska skatten för övertidsarbete. Det skulle alltså gynna och premiera dem som arbetar övertid. Samtidigt skulle det förstås ytterligare undergräva kvinnans ställning på arbetsmarknaden.

I stället borde enligt vpk:s mening övertidsarbetet ytterligare motarbetas. Det måste vara i samhällets intresse att få en jämnare spridning av arbetstiden bland arbetarna, och denna strävan måste förstås inkludera en minimering av övertidsarbetet. Enligt vår mening borde arbetstidslagstiftningen ytterligare skärpas och efterlevnaden kontrolleras bättre. Givetvis måste krav också ställas på planeringen av arbetet, så att övertid undviks. Det beroende av övertidsarbetet i den offentliga sektorn, som avslöjades under arbetsmarknadskonflikten, kan inte accepteras.

Nr 18

Torsdagen den
6 november 1980

Anmälan av interpellationer

Sex timmars arbetsdag

I stället måste nu arbetet påbörjas för en nedtrappning av arbetstiden till sex timmars arbetsdag för alla. Om sex miljarder timmars förvärvsarbete fördelades jämnt på ca 5 miljarder individer i de förvärvsarbetande åldrarna skulle det bli ca 1 200 timmar per individ, eller ungefär sex timmars arbetsdag. En rättvis fördelning av de arbetsinsatser som behövs i samhället talar alltså för nödvändigheten av en allmän arbetstidsförkortning.

I stället är vi nu på väg att få en arbetsmarknad där allt färre människor (framför allt starka friska män med fullgjord värnplikt) arbetar alltmer, medan en växande del av befolkningen (kvinnor, ungdomar, handikappade, i förtid utslagna ur arbetslivet) går arbetslösa eller subventioneras av samhället för att få plats på arbetsmarknaden. Denna trend måste brytas, och det krävs en rad åtgärder för att göra det. En nedtrappning av arbetstiden till sex timmars arbetsdag är en av dessa åtgärder.

Lagstiftningsvägen

En arbetstidsförkortning måste enligt vår mening ske lagstiftningsvägen. I debatten anför, oftast framför allt från politiker, att detta är en fråga för arbetsmarknadens parter. Det finns enligt vår mening flera skäl som talar mot detta. Historiskt sett kan vi konstatera att samtliga hittills genomförda arbetstidsförkortningar, det må gälla förkortning av arbetsdagen eller längre semester, har genomförts efter beslut i riksdagen. Ett annat skäl som talar för att lagstiftningsvägen är den riktiga är samordningen av en arbetstidsförkortning. Det kan ju knappast vara önskvärt att en arbetstidsförkortning genomförs i olika takt och vid olika tidpunkter inom olika avtalsområden. Det kan inte heller vara meningen att attraktiva grupper på arbetsmarknaden snabbast skall kunna få en förkortad arbetstid. Likaså ställer en arbetstidsförkortning krav på andra områden i samhället, exempelvis utbildningen, vilket också talar för att en planmässig nedtrappning av arbetstiden är en fråga för samhället som helhet och för beslut i riksdagen. Enligt vpk:s mening är det nu dags att sluta diskutera sextimmarsdagen och att börja genomföra den.

Mot bakgrund av det anförda vill jag ställa följande frågor till arbetsmarknadsministern:

1. Vilka konkreta åtgärder ämnar regeringen vidta för att komma till rätta med den omfattande overtiden inom den offentliga sektorn?
2. Har regeringen några planer på att införa lättnader i beskattningen av overtidsarbete?
3. Har regeringen några planer på skärpningar i arbetslagstiftningen när det gäller overtidsarbete och/eller skärpningar i kontrollen av efterlevnaden av samma lag?
4. Kommer regeringen att ta några initiativ i syfte att få till stånd en nedtrappning av arbetstiden under 1980-talet?

den 6 november

1980/81:38 av *Ella Johnsson* (c) till statsrådet Elisabet Holm om åtgärder mot missbruk av läkemedel:

Medicin för 100 000 kr. hos döda åldringar! 400 burkar medicin fann polisen i deras lägenhet! Detta var rubrik i en tidning för några dagar sedan. Nu har det alltså hänt igen!

Åter har polisen upptäckt ett fall av medicinmissbruk. Trots att detta missbruk funnits länge i vårt samhälle och är mycket utbrett, har ännu inga insatser gjorts i syfte att komma till rätta med det.

Samhällets årliga kostnader för medicin ligger i dag kring 11–12 miljarder kronor. Kunde man på något sätt komma åt missbruket, exempelvis genom någon form av registrering, torde det vara möjligt att spara in stora summor. Förutom att man riskerar att missbruket blir en inkörsport för narkotika är missbruket även på andra sätt farligt för patienterna. Bl. a. resulterar ett ohämmat och okontrollerat medicinintag i medicinförgiftning. Även psyket skadas, och missbruket resulterar varje år i flera självmord. Därtill är det inte ovanligt att medicinerna används tillsammans med alkohol i berusningssyfte. Att medvetet samla på sig stora mängder medicin är tydligen inga större problem. Man går helt enkelt från den ene läkaren till den andre och till läkare på olika orter och får de recept man vill ha. I dag är detta svårt, ja nästan omöjligt att upptäcka och komma åt förrän det är för sent.

Man kan kallt räkna med att de fall man i dag kommer på är toppen på ett isberg! Förutom allt mänskligt lidande som ju blir följden, innebär missbruket även stora kostnader för samhället dels genom medicinkostnaderna, dels också genom ökade vårdkostnader.

Detta är skrämmande, och det är hög tid att sätta in motåtgärder.

Mot bakgrund av det anförda får jag hemställa att till statsrådet Elisabet Holm få rikta följande frågor:

Har statsrådet i dag planer på åtgärder och i så fall vilka?

Om så inte är fallet, är statsrådet då beredd att snarast vidtaga åtgärder för att stoppa medicinmissbruket?

15 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 5 november

1980/81:78 av *Karl-Erik Svartberg* (s) till statsrådet Karin Andersson om förfarandet vid verkställighet av utvisningsbeslut:

En utlänning som vistas i Sverige med utvisningsbeslut hängande över sig kan vid verkställigheten av utvisningen få sin sak prövad på nytt, om nya fakta framkommit som visar att han löper risk att bli utsatt för politisk

Nr 18

Torsdagen den
6 november 1980

*Meddelande om
frågor*

Nr 18

Torsdagen den
6 november 1980

Meddelande om frågor

förföljelse i det land till vilket han skulle sändas. I sådana fall skall ärendet överlämnas till statens invandrarverk för beslut. Ärendet skall inte överlämnas om utlänningens påstående är uppenbart oriktigt eller om anförda fakta redan prövats.

Vissa polismyndigheter har för sin bedömning krävt personlig inställelse av utlänningen. Detta skapar självfallet stor oro hos den berörde, som vid inställelsen löper risk att tas i förvar.

Med hänvisning till det anförda ber jag att få fråga statsrådet Karin Andersson:

Anser statsrådet det vara rimligt att kräva personlig inställelse av en utvisningshotad utlänning för bedömning av nya fakta i samband med verkställighet av ett utvisningsbeslut?

den 6 november

1980/81:79 av *John Andersson* (vpk) till budgetministern om utformningen av deklarationsblanketten för 1981 års fastighetstaxering:

Riksskatteverket har utformat deklarationsblanketten för fastighetstaxering så, att trä är det enda material som betecknas som lyx för användningsområdena köksinredning, innertak och golv.

Jag vill fråga budgetministern:

Varför har ett enda material, i detta fall trä, betecknats som lyx?

1980/81:80 av *Berit Mohlin-Erbeus* (m) till justitieministern om åtgärder för att förhindra införsel av hasch över Helsingborg:

Enligt många samstämmiga uppgifter sköljer f. n. en veritabel haschvåg över nordvästra Skåne. Hur många missbrukare av denna inte alls ofarliga drog som finns i området vet man givetvis inte. Men polis, socialarbetare och lärare tycks vara helt överens om att det i den gruppen finns många skolungdomar, också många så unga som 14–15 år. Dessa elever skolkar ofta från skolan, de röker regelbundet hasch, de agerar knarkkurirer på sträckan Helsingör–Helsingborg. Det är omisskännligen närheten till Danmark, där hasch är lättåtkomligt, som gör problemet särskilt kännbart i vår region.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga justitieministern:

Vilka åtgärder anser justitieministern att man kan vidtaga för att på denna punkt förstärka gränsskyddet och förhindra införseln av hasch till Helsingborg?

1980/81:81 av *Pär Granstedt* (c) till kommunikationsministern om vissa planerade serviceindragningar på Mörkö i Södertälje kommun:

Den lilla glesbygdssocknen Mörkö i Södertälje kommun hotas av två allvarliga serviceindragningar inom kommunikationsdepartementets ansvarsområde. Vägverket hotar att dra in färjan vid Ulvsundet, vilket skulle innebära att en stor del av befolkningen får en med två mil förlängd resväg till

kommuncis centrum. Postverket har aviserat indragning av poststationen på ön Oaxen. Eftersom postverksamheten utgör en viktig del av lanthandelns verksamhet hotas också den av nedläggning. Sammantaget skulle dessa två åtgärder bli något av ett dråpslag mot Mörkö.

Är statsrådet beredd att ingripa för att rädda färjetrafiken vid Ulvsundet och poststationen-lanthandeln på Oaxen?

1980/81:82 av *Carl-Henrik Hermansson* (vpk) till industriministern om den svenska dammsugarmarknaden:

Electrolux intar en dominerande ställning på sina verksamhetsområden i Sverige. En av dess få inhemska konkurrenter inom dammsugartillverkningen är det KF-ägda Hugin. Detta företag har under senare år gjort förluster på annan tillverkning än dammsugarproduktion.

Nu vill Electrolux köpa Hugin. Detta skulle ytterligare förstärka företagets monopolställning på den svenska dammsugarmarknaden. Det kan också få negativa effekter från sysselsättningssynpunkt.

Med hänvisning till det anförda vill jag fråga industriministern:

Avser regeringen att vidta några åtgärder för att förhindra att Electrolux monopolställning på den svenska dammsugarmarknaden förstärks?

1980/81:83 av *Per Israelsson* (vpk) till arbetsmarknadsministern om arbetsmiljön vid visst verkstadsföretag i Örebro:

USA-företaget Allis-Chalmers äger företaget Svedala-Arbrå AB i Sverige med en verkstad i Örebro. Denna verkstad är företagsekonomiskt lönsam, men på krav från de anställda om en godtagbar arbetsmiljö svarar företaget med hot om nedläggning.

Hur ser arbetsmarknadsministern på företagets agerande och på möjligheterna för samhället att ingripa till de anställdas försvar?

1980/81:84 av *Hans Alsén* (s) till statsrådet Elisabet Holm om planerna på en ny kvinnoklinik i Uppsala:

Det stora behovet av ny kvinnoklinik vid Akademiska sjukhuset i Uppsala har varit uppenbart sedan länge.

Frågan har vid olika tillfällen behandlats i riksdagen. I motioner och interpellationer har de socialdemokratiska ledamöterna på Uppsalabanken krävt åtgärder från regeringens sida för att i första hand få i gång projekteringsarbetet. Denna verksamhet pågår sedan en tid tillbaka med sikte på att byggnaden skall kunna tas i bruk under år 1984.

I dagarna har förekommit uppgifter om ändrade tidsplaner, som kan komma att försena bygget. Med hänsyn till de avsevärda problem som präglar verksamheten i nuvarande lokaler är det ytterst allvarligt om förseningsryktena talar sanning. Jag ber därför få fråga sjukvårdsministern:

Avser regeringen att försena kvinnokliniksbygget vid Akademiska sjukhuset i Uppsala?

Nr 18

Torsdagen den
6 november 1980

*Meddelande om
frågor*

Nr 18

Torsdagen den
6 november 1980

*Meddelande om
frågor*

1980/81:85 av *Hans Petersson* i Hallstahammar (vpk) till utrikesministern om Sveriges ståndpunkt till de politiska förhållandena i Östra Timor:

Den svenska regeringen har bytt ståndpunkt i frågan om Östra Timor. Tidigare har Sverige i FN röstat *för* en resolution som kritiserar indonesisk ockupation av Östra Timor. Nu har man i stället *avstått* från att rösta, vilket måste ses som ett passivt stöd för ockupationen.

Därför vill jag fråga utrikesministern:

Vilka är motiven till Sveriges förändrade ståndpunkt?

16 § Kammaren åtskildes kl. 18.00.

In fidem

TOM T:SON THYBLAD

/Solveig Gemert